

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

ИЗВЕШТАЈ
О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ РАЗВОДНОГ ГАСОВОДА РГ-13
БЕОГРАД-ВАЉЕВО-ЛОЗНИЦА
СА ЕЛЕМЕНТИМА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ
INSTITUTE OF ARCHITECTURE AND URBAN & SPATIAL PLANNING OF SERBIA

Београд, фебруар 2022. године

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ
ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ РАЗВОДНОГ ГАСОВОДА
РГ-13 БЕОГРАД-ВАЉЕВО-ЛОЗНИЦА СА ЕЛЕМЕНТИМ ДЕТАЉНЕ
РЕГУЛАЦИЈЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

Носилац израде:

**МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА
И ИНФРАСТРУКТУРЕ**

Обрађивач:

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ

Директор:

др Саша Милијић, д.п.п.

Београд, фебруар 2022. године

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ

РУКОВОДИЛАЦ ИЗРАДЕ :	Љубиша Безбрадица, маг.инг.шум. број лиценце 100 0301 18
ТИМ ЗА КООРДИНАЦИЈУ	др Никола Крунић, д.п.п. Олгица Бакић, д.п.п.
СИНТЕЗНИ ТИМ:	др Никола Крунић, д.п.п. Олгица Бакић, д.п.п. др Наташа Даниловић-Христић, д.и.а мр Зоран Мирјанић, д.п.п. др Бошко Јосимовић, д.п.п. др Саша Милијић, д.п.п.
РАДНИ ТИМ:	др Никола Крунић, д.п.п. Олгица Бакић, д.п.п. мр Зоран Мирјанић, д.п.п. др Наташа Даниловић-Христић, д.и.а др Бошко Јосимовић, д.п.п. др Саша Милијић, д.п.п. мр Јасмина Крунић, д.п.п. Божидар Васиљевић, дипл. географ Александра Гајић, м.п.п. Светозар Теофиловић, дипл. инж. грађ. др Божидар Манић, д.и.а. Данијела Срнић, м.п.п. Миша Јовић, д.и.е. др Јелена Басарић, д.п.п. др Марина Ненковић-Ризнић, д.п.п. др Небојша Стефановић, д.п.п.

САДРЖАЈ

УВОД	1
1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	2
1.1 Преглед предмета, садржаја и циљева Плана и односа према другим планским документима.....	2
1.1.1 Предмет Просторног плана.....	2
1.1.2 Садржај Просторног плана.....	5
1.1.3 Циљеви заштите, развоја и уређења у Просторном плану.....	5
1.1.4 Однос према другим документима - стратегијама, плановима и програмима.....	6
1.2 Стање и фактори природе и животне средине на планском подручју и елементи животне средине за које постоји могућност да буду угрожени.....	8
1.2.1 Стање и фактори природе и животне средине.....	8
1.2.2 Елементи животне средине за које постоји могућност да буду изложени утицају.....	18
1.2.3 Разматрана питања и проблеми заштите животне средине у Плану и разлози за изостављање одређених питања из поступка СПУ.....	18
1.2.4 Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама.....	18
2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА	22
2.1 Општи циљеви стратешке процене.....	22
2.2 Посебни циљеви стратешке процене.....	22
2.3 Избор индикатора.....	23
3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈАСА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	24
3.1 Процена утицаја варијантних решења.....	25
3.2 Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења.....	25
3.3 Кумулативни и синергетски ефекти.....	27
3.4 Опис мера за предупређење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину.....	27
4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА	31
5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА	32
6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	33
6.1. Методологија за израду стратешке процене.....	33
6.2. Тешкоће при изради стратешке процене.....	35
7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА	36
8. ПРИКАЗ ЗАКЉУЧАКА ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ	37

УВОД

Стратешка процена утицаја на животну средину (СПУ) јесте вредновање потенцијално значајних утицаја планова и програма на животну средину и одређивање мера превенције, минимизације, ублажавања, ремедијације или компензације штетних утицаја на животну средину и здравље људи. Применом СПУ у планирању, отвара се простор за сагледавање насталих промена у простору и уважавање потреба предметне средине. У оквиру ње се све планом предвиђене активности критички разматрају са становишта утицаја на животну средину, након чега се доноси одлука да ли ће се приступити реализацији плана и под којим условима, или ће се одустати од планираних активности.

Планирање подразумева развој, а стратегија одрживог развоја захтева заштиту животне средине. У том контексту, стратешка процена утицаја представља незаобилазан инструмент који је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

СПУ интегрише социјално–економске и био–физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава политику, план или програм ка решењима која су, пре свега од интереса за животну средину. То је инструмент који помаже да се приликом доношења одлука у просторном планирању интегришу циљеви и принципи одрживог развоја, уважавајући при томе потребу да се избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину, на здравље и друштвено-економски статус становништва. Значај СПУ огледа се у томе што:

- укључује аспект одрживог развоја бавећи се узроцима еколошких проблема на њиховом извору;
- обрађује питања и утицаје ширег значаја, који се не могу поделити на пројекте, на пример - кумулативни и социјални ефекти;
- помаже да се провери повољност различитих варијанти развојних концепата;
- избегава ограничења која се појављују када се врши процена утицаја на животну средину већ дефинисаног пројекта;
- обезбеђује локациону компатибилност планираних решења са аспекта животне средине;
- утврђује одговарајући контекст за анализу утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују детаљније истраживање, итд.

СПУ се ради у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања планова. Израда СПУ обухвата припрему извештаја о стању животне средине, спровођење поступка консултација, усвајање извештаја и резултата консултација у поступку одлучивања и доношења или усвајања одређених планова и програма, као и пружање информација и података о донетој одлуци.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене разводног гасовода РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница са елементима детаљне регулације на животну средину, припремљен је на основу Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене разводног гасовода РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница са елементима детаљне регулације на животну средину („Службени гласник РС”, број 72/21).

За потребе израде предметне СПУ, Министарство надлежно за послове просторног планирања, као наручилац израде Просторног плана подручја посебне намене разводног гасовода РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница са елементима детаљне регулације (Просторни план) и СПУ, за обрађивача СПУ ангажовали су Институт за архитектуру и урбанизам Србије.

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Према члану 13. Закона о стратешкој процени полазне основе стратешке процене обухватају:

- кратак преглед садржаја и циљева плана и односа са другим плановима и програмима,
- преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју на које се извештај односи,
- карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају,
- разматрана питања и проблеме заштите животне средине у плану и приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене,
- приказ припремљених варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у плану и програму, укључујући варијантно решење нерелизованог плана и најповољније варијантно решење са становишта заштите животне средине,
- резултате претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне са становишта циљева и процене могућих утицаја стратешке процене.

Све наведене ставке обухваћене су у овом поглављу, изузев приказа и евалуације варијантних решења која су обрађена у поглављу 3. СПУ.

1.1 Преглед предмета, садржаја и циљева Просторног плана и односа према другим планским документима

1.1.1 Предмет Просторног плана

Повод за израду и доношење Просторног плана је стварање услова за реализацију националних интереса у области развоја енергетске инфраструктуре на принципима одрживог развоја. Израда Просторног плана сврстана је у приоритетне планске документе за доношење и за циљ има изградњу разводног гасовода од Београда ка Ваљеву и Лозници, чиме ће се активирати и боље позиционирати привредни потенцијали подручја Колубарског и Мачванског округа. Основни циљ израде Просторног плана је изградња разводног гасовода РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница којим ће се обезбедити гасификација и развој гасоводне инфраструктуре и повезивање градова и општинских центара, посебно дела подручја града Београда, односно његових градских општина Чукарице, Барајева, Лазареваца и Обреноваца, затим општина Уб, Љиг, Лајковац и Мионица, града Ваљева са Туристичким центром „Дивчибаре“, општина Осечина, Крупањ и града Лознице, као и обезбеђење повезивања система са Републиком Српском, односно БиХ. Обухват Просторног плана је утврђен као коридор разводног гасовода са одвојцима, који формирају појасеви заштите дуж линијског дела гасовода, грађевинске парцеле надземних објеката у функцији гасовода, приступни путеви и неопходна инфраструктура за потребе надземних објеката. Просторни план садржи одредбе - Правила уређења простора и правила изградње система гасовода са елементима детаљне регулације - које омогућују директно спровођење, односно издавање локацијских услова, а по потреби обезбеђују и основ за разраду Просторног плана кроз израду докумената урбанистичког планирања. Просторни план представља плански основ за утврђивање јавног интереса, односно формирање грађевинских парцела јавне намене и парцела за осталу намену и утврђивање права службености, даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи. За израду Просторног план користи се техничка документација која се ради паралелно са израдом Просторног плана. Такође, за потребе пројектовања инфраструктурног система и израду детаљне разраде Просторног плана извршено је снимање терена из ваздуха применом Лидар технологије методом мултипулсног ласерског скенирања терена са ваздушне платформе као и применом аерофотограметријске методе снимања (око 19200 ha).

Граница Просторног плана обухвата коридор дуж система гасовода укупне дужине од око 192 km (заједно са одвојцима гасовода ка Барајеву и ка Лазаревцу (територија града Београда), ка Лајковцу (општина Лајковац), Мионици (Мионици) и Дивчибарама (град Ваљево), ширине око 600 m, по 300 m обострано од осе коридора у којем се налазе појаси заштите гасовода укупне ширине 400 m, обострано по 200 m. Граница детаљне регулације обухвата појас уже заштите гасовода у укупној ширини од 80 m (по 40 m са обе стране осе коридора планираног гасовода), као и површине за надземне објекте који су саставни део гасовода, њихове приступне путеве и електроенергетску инфраструктуру, укупне површине од 1535,10 ha.

Граница Просторног плана обухвата делове територија градских општина Барајево, Обреновац, Чукарица и Лазаревац (град Београд), града Ваљева и општина Лајковац, Мионица, Уб и Осечина (Жолубарски управни округ), општина Пожега (Златиборски управни округ), и града Лознице и општине Крупањ (Мачвански управни округ), и то у следећим катастарским општинама (укупно 98):

- на територији Града Београда (укупно 15): Велика Моштаница, Железник, Сремчица (градска општина Чукарица); Барајево, Вранић и Мељак (градска општина Барајево); Велики Црљени и Степојевац (градска општина Лазаревац); Бровић, Дражевац, Јасенак, Конатице, Мала Моштаница, Пироман, Пољане (градска општина Обреновац);
- на територији општине Уб (укупно 12): Бргуле, Лисо Поље, Лончаник, Мургаш, Паљуви, Руклада, Стубленица, Трњаци, Уб, Црвена Јабука и Шарбане;
- на територији општине Лајковац (укупно 12): Бајевац, Јабучје, Лајковац, Маркова Црква, Непричава, Пепељевац, Придворица, Ратковац, Рубрибреза, Словац, Степање, Стрмово и Ћелије;
- на територији општине Мионица (укупно 10): Вировац, Клашнић, Кључ, Мионица (Село), Осеченица, Радобић, Рајковић, Санковић, Табановић и Шушеока;
- на територији града Ваљева (укупно 17): Ваљево, Дивчибаре, Веселиновац, Горња Буковица, Грабовица, Дивци, Доња Буковица, Златарић, Јасеница, Каменица, Кланица, Лозница, Лукавац, Осладић, Попучке, Рађево Село и Стапар;
- на територији општине Пожега (укупно 1): Тометино поље;
- на територији општине Осечина (укупно 8): Белотић, Драгијевица, Комирић, Остружањ, Осечина, Плужац, Сирдија и Туђин;
- на територији општине Крупањ (укупно 4): Мојковић, Брезовице, Завлака и Равнаја; и
- на територији града Лозница (укупно 19): Брадић, Брњац, Велико Село, Горње Недељице, Горњи Добрић, Грнчара, Доња Бадања, Доње Недељице, Драгинац, Јаребице, Козјак, Липница, Симино Брдо, Слатина, Ступница, Филиповићи, Цикоте, Шор и Шурице.

Јединица локалне самоуправе	Површина (ha)	Стационажа гасовода, (km- km)	Дужина деоница (km)
1А. Деоница Београд – Ваљево (главни правац гасовода)			
Чукарица	646,90	km0+000 до km8+787 km8+873 до km11+328	11,24
Барајево	500,24	km8+787 до km8+873 km11+328 до km19+346	8,10
Обреновац	807,33	km19+346 до km28+300 km29+494 до km35+120	14,58
Уб	978,36	km28+300 до km29+494 km35+120 до km49+759	15,83
Лајковац	697,44	km49+759 до km61+535	11,78
Мионица	32,32	-	-
Ваљево	450,16	km61+535 до km69+681	8,15
1Б. Одвојци главног правца гасовода деонице Београд - Ваљево			
Барајево	81,66	km13+924 главног коридора km0+000 до km1+209	1,21
Обреновац	22,21	km1+209 до km1+789	0,58
Лазаревац	335,90	km26+777 главног коридора km0+000 до km5+670	5,67
Лазаревац	213,56	km5+670 до km9+397	3,73

Јединица локалне самоуправе	Површина (ha)	Стационажа гасовода, (km- km)	Дужина деоница (km)
Лајковац	478,40	km57+137 главног коридора km0+000 до km7+982	7,98
Ваљево	29,90	km65+721 главног коридора km0+000 до km0+817	0,82
Мионица	113,22	km0+817 до km2+676	1,86
Ваљево	94,81	km69+681 главног коридора km0+000 до km1+576	1,58
2. Деоница Ваљево - Лозница			
Ваљево	1920,54	km69+681 главног коридора km0+000 до km32+067	32,07
Осечина	1191,14	km32+067 до km51+146 km51+442 до km52+385	20,02
Крупањ	445,59	km51+146 до km51+442 km52+385 до km59+449	7,36
Лозница	1157,67	km59+449 до km78+843	19,39
3. Одвојак ка Дивчибарима			
Мионица	1193,69	km2+676 од одвојка главног коридора km0+000 до km19+815 km19+888 до km20+085	20,01
Пожега	11,41	km19+815 до km19+888	0,07
Ваљево	4,57	km20+085 до km20+122	0,04

Табела 1.1. Обухват Просторног плана

Коридор гасовода у највећој могућој мери пролази кроз необрасло пољопривредно, затим шумско земљиште, ван насељених зона и у највећем делу ван грађевинских подручја насеља. Пренамена површина и промена власништва на обухваћеним непокретностима спроводи се искључиво за потребе изградње надземних објеката који су у функцији планираног гасовода и приступних путева. За потребе изградње линијског дела гасовода и пратеће инфраструктуре (електроенергетска и телекомуникациона мрежа) потребан простор се обезбеђује у форми трајне службености пролаза/заузећа без промене власништва над обухваћеним непокретностима.

Положај коридора разводног гасовода Београд-Ваљево-Лозница са одвојцима и другим објектима у функцији гасовода је одређен уважавајући принцип максималног могућег просторног усклађивања са постојећим и планираним зонама заштићених природних и културних добара, инфраструктурних система и грађевинским

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора разводног гасовода заснивају се на следећим принципима:

- одрживог просторног развоја енергетске инфраструктуре - коришћењем еколошки прихватљивих извора енергије, посебно ресурса природног гаса који представља део европске енергетске мреже, уз постизање економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости;
- активирање даљег развоја привреде на подручју Колубарског и Мачванског управном округа;
- подстицања даљег развоја туризма у ТЦ „Дивчибаре“ подизањем квалитета инфраструктурне опремљености, комфора гостију и укупне понуде центра; и
- смањивања штетног утицаја на животну средину - унапређењем и очувањем квалитета животне средине применом мера заштите и превенцијом од негативних утицаја и ризика за животну средину у зони коридора гасовода.

Изградња разводног гасовода засниваће се на поштовању следећих принципа:

- европских и домаћих стандарда и добре праксе планирања изградње и коришћења

- гасовода;
- еколошке поузданости, којом се обезбеђује заштита од негативних утицаја на животну средину, природу, природне и културне вредности у коридору гасовода и непосредном окружењу;
- стабилности система, који омогућава дугорочно функционисање и испуњење основних циљева реализације гасовода;
- безбедности, којом се са високим степеном поузданости гарантује сигурност људских живота и материјалних добара од евентуалних хаварија на систему; и
- економске исплативости и одрживости, укључујући и позитивне еколошке ефекте због супституције коришћења традиционалних фосилних енергената.

Задатак израде Просторног плана је детаљна разрада планских решења и утврђивање смерница Просторног плана за директно спровођење, на основу којих се могу издати локацијски услови. Ови елементи за директно спровођење су неопходни за дефинисање просторне, технолошке или функционалне везе коридора разводног гасовода са непосредним окружењем, као и положај и правила уређења, грађења и коришћења надземних објеката и површина у коридору гасовода. Такође, утврдиће се смернице и основе за измену и допуну важећих и израду нових планских документа, као и даљу разраду на нивоу техничке документације.

1.1.2 Садржај Просторног плана

У изради ППППН и овог Извештаја о стратешкој процени примењен је приступ интегралног и континуалног планирања са нагласком на тражењу мере одрживости кроз интеграцију циљева и потреба заштите природних вредности и животне средине, квалитета живота становника и друштвено-економског развоја.

Садржај Плана у потпуности је усклађен са легислативом и садржи све елементе прописане Правилником о садржини, начину и поступку израде документа просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, бр. 32/2019).

1.1.3 Циљеви заштите, развоја и уређења у Просторном плану

Основни циљеви дугорочног развоја, коришћења и уређења подручја Просторног плана су: утврђивање смерница за подршку развоју привреде, становништва, насеља и активности, у погледу снабдевања поузданим енергентом, уз уважавање економских, техничко-технолошких, еколошких, социјалних и просторно-функционалних критеријума реализације система; обезбеђење услова за реализацију, усклађивање и боље функционисање инфраструктурних система у окружењу коридора гасовода, и др.

Општи циљ израде Просторног плана јесте дефинисање планског основа и обезбеђење просторних услова за изградњу, опремање и функционисање разводног гасовода Београд-Ваљево-Лозница, са одвојцима, као и за развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору.

Просторни развој подручја посебне намене инфраструктурног коридора гасовода засниваће се на остваривању следећих посебних циљева:

- утврђивање планских решења којима се обезбеђује простор за изградњу коридора разводног гасовода, утврђује посебан режим коришћења и уређења простора у коридору са одвојцима разводног гасовода, обезбеђују се услови за поуздано снабдевање гасом привреде и насеља, и туристичких комплекса у ширем окружењу;
- дефинисање односа са осталим наменама и инфраструктурним системима у ширем заштитном појасу и зони утицаја гасовода, ради боље интеграције и веће улоге на привредни и социјални развој окружења;

- усклађивање положаја разводног гасовода и осталих постојећих и планираних инфраструктурних система у коридору (државног пута, железничке пруге, електроенергетске и телекомуникационе инфраструктуре) и њихових заштитних појасева; и
- усаглашавање и решавање потенцијалних конфликта везаних за пролазак коридора разводног гасовода кроз грађевинска подручја насеља, пољопривредно и шумско земљиште.

1.1.4 Однос према другим документима – плановима, стратегијама и програмима

Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године

„Службени гласник РС”, број 88/10.

Просторни план Републике Србије међу оперативним циљевима дефинише побољшање енергетске ефикасности и коришћење еколошки прихватљивих ресурса-извора енергије.

Основу гасоводног система Републике Србије чини магистрални гасовод Хоргош-Сента-Госпођинци-Батајница-Велика Плана-Параћин-Појате-Ниш са системом доводних и разводних гасовода и градских дистрибутивних мрежа средњег и ниског притиска. Актуелни транспортни гасоводни систем Републике Србије омогућава транспорт око 15 милиона m^3 /дан, у шта је укључено и 2 милиона m^3 за Босну и Херцеговину.

У наредном периоду предвиђа се градња нових гасовода у Републици Србији у дужини од више стотина километара. Међу стратешким приоритетима у сектору гасне привреде предвиђено је и повезивање са гасоводним системима суседних држава, међу којима и са Републиком Српском.

Основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Републици Србији, све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача у Републици Србији. Међу оперативним циљевима утврђена је и изградња разводне/дистрибутивне мреже природног гаса у Војводини, централној, западној, источној и јужној Србији (индивидуални потрошачи). У стратешке пројекте гасне привреде Републике Србије убрајају се и разводни гасоводи Колубарске и Мачванске области.

Програм имплементације Просторног плана Републике Србије за период од 2016 до 2020 године

„Службени гласник РС”, број 104/16.

Као један од стратешких приоритета наводи се и разводни гасовод Београд-Ваљево (са ГМРС Барајево, ГМРС Обреновац, ГМРС Лазаревац, ГМРС Ваљево, ГМРС Мионица и ГМРС УБ) са периодом реализације од 2016 до 2020. године.

Стратегија развоја енергетике Републике Србије

„Службени гласник РС”, број 101/15.

Транспортни систем природног гаса у Републици Србији је линијски систем са само једним улазом у земљу, што је неповољно и са становишта енергетске безбедности и са становишта развоја тржишта. Домаће тржиште природног гаса је по свом обиму мало и оптерећено различитим техничким и финансијским проблемима (непостојање гасоводне мреже у свим деловима земље, изразита сезонска неравномерност потрошње, високи трошкови транзита, економски неповољни услови набавке на европском тржишту, огромни постојећи дугови снабдевачима, велики број релативно малих дистрибутивних система и др).

Приоритет развоја овог сектора је обезбеђење гасоводне инфраструктуре у свим деловима

земље и обезбеђење повезивања система са системима суседних држава (Републиком Бугарском, Румунијом, Републиком Хрватском, Републиком Македонијом и др.). На тај начин би се отворила могућност допремања на тржиште природног гаса и из других праваца снабдевања, и у пракси реализовала идеја о тржишту природног гаса из Уговора о оснивању Енергетске заједнице.

Природни гас је енергент са изразитим техничким и еколошким предностима у односу на друга конвенционална горива, што пружа значајан допринос ефикаснијем и еколошки прихватљивијем коришћењу енергије. Међутим, природни гас је доминантно увозни енергент и његова цена је за сада везана за промену цене нафте на светском тржишту. Значајнија експлоатација неконвенционалног гаса у Европи (евентуално и у Републици Србији), допремање значајнијих количина течног природног гаса или отварање нових праваца снабдевања европског тржишта, могли би евентуално да доведу до пада цене природног гаса у будућности.

Производња природног гаса у земљи тренутно задовољава око 20% домаће потрошње са очекиваним трендом опадања, а у билансним резервама је и значајно присуство нискокалоричних гасова (са повећаним садржајем CO₂, азота и сл.), који нису погодни за директно прикључење на гасоводни систем.

За гасни сектор Републике Србије од великог значаја била би и реализација гасовода који би омогућио нови правац снабдевања природним гасом, а који би унапредио сигурност снабдевања природним гасом целокупног региона у будућем периоду. Реализација интерконекција са земљама региона и изградња новог правца снабдевања природним гасом ће омогућити значајније коришћење природног гаса за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије, у сектору саобраћаја (компримовани природни гас) и др. Комбиновану производњу топлотне и електричне енергије поред примарне примене у индустрији, би требало размотрити и кроз изградњу гасних електрана са комбинованим циклусом у већим индустријским центрима (Нови Сад, Београд, Ниш, Крагујевац, Панчево, Лозница и др). Ове електране могу имати и важну улогу у балансном механизму при интеграцији обновљивих извора, као и битан регионалан значај након успостављања регионалног тржишта електричне енергије.

Пројекција потрошње природног гаса до 2030. године има дугорочни тренд раста са садашњих око 2,2 на 4 милијарде m³. Ради валоризације расположивих количина потребно је размотрити и могућност евентуалне изградње гасних електрана, чија би производња примарно била намењена извозу.

Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Колубарског и Мачванског управног округа

„Службени гласник РС“, број 11/2015.

Регионалним просторним планом за подручје Колубарског и Мачванског управног округа дефинисано је да је један од циљева развоја у области енергетике обезбеђење почетних услова за развој гасификације у подручјима у којима нема гасоводне инфраструктуре, а самим тим и бржи привредни развој и виши стандард живљења и рада.

Регионалним просторним планом планирана је изградња разводног гасовода Београд – Ваљево, као и даљи развој гасоводне инфраструктуре и повезивање градова и општинских центара, а посебно Лознице, Осечине и Крупња.

Измене и допуне регионалног просторног плана административног подручја Града Београда

„Службени лист Града Београда“, број 38/11.

Регионалним просторним планом планирана је изградња и проширење топлотних мрежа у Београду, Лазаревцу, Младеновцу и Обреновцу, као и завршетак гасоводног прстена у

Београду, изградња регионалног гасовода Београд - Ваљево и гасификација приградских општина, у значајној мери ће допринети побољшању животне средине.

1.2 Стање и фактори природе и животне средине на планском подручју и елементи животне средине за које постоји могућност да буду угрожени

1.2.1 Стање и фактори природе и животне средине

Пољопривредно земљиште

Земљишта намењена пољопривреди (око 6304 ха под интензивним културама и 1490 ха трајних травњака и ливада) обухватају око 68% укупне површине Просторног плана. Гасовод има делимичан негативан утицај на развој, уређење и функционисање сеоских насеља услед заузимања дела пољопривредног земљишта изградњом објеката гасовода и изузимањем дела пољопривредног земљишта из производње. Подручја под пољопривредним земљиштем (ратарско-сточарска производња) представљају подручја кроз која коридор гасовода пролази већим делом. Заштита и коришћење пољопривредног земљишта на подручју Просторног плана заснива се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја који подразумева очување земљишта, воде, биљних и животињских ресурса.

Шуме и шумско земљиште

Подручје Просторног плана обухвата око 2975 ха обраслог шумског земљишта на коме преовлађују лишћарске шуме (око 2268 ха), док су жбунасте формације шикара и шибљака (око 692 ха) и четинарске природне и вештачки подигнуте састојине (око 15 ха) распрострањене на трећини обраслих површина. Уређене државне шуме су на укупној површини око 200 ха и њима управљају ЈП „Србијашуме” (део газдинских јединица „Кошутњачке шуме” и Липовица”, којима газдује Шумско газдинство „Београд”, Београд и делови газдинских јединица „Мишковац-Јежур”, „Подгорина-Вис” и Маљен 1“, којима газдује Шумско газдинство „Борања”, Лозница). Остале шуме у границама Просторног плана, односно у коридору гасовода, већином су у својини физичких лица. На обраслим површинама уређених државних шума налазе се састојине: тополе, граба, китњака, букве, шибљака, цера, сладуна, шикара и вештачки подигнуте састојине: лишћара, црног бора, лужњака и осталих четинара. Степен угрожености шума од пожара креће се између I и VI степена угрожености, у зависности од заступљене састојине. Главне намене уређених државних шума су: производња техничког дрвета, стална заштита шума (изван газдинског третмана), заштита земљишта од ерозије и ловно - узгојни центар крупне дивљачи. Подручје Просторног плана обухвата шуме високе заштитне вредности НСУР - 4 (заштита земљишта од ерозије и стална заштита шума) које представљају подручја која пружају основне природне користи у критичним ситуацијама. Коридор гасовода је одабран тако да његова оса на веома мало места и на кратким деоницама пролази кроз високе шумске састојине или кроз изданачке састојине боље структуре и квалитета дрвне масе. С обзиром да је трајно уклањање шуме неопходно само у експлоатационом појасу, ширине 10-12 м, уз забрану садње вегетације чији корен досеже дубину већу од 1,0 м, то значи да се планираном посебном наменом врши веома мали утицај на шуме, како у погледу површине на којој се уклања дрвеће, тако и запремине дрвне масе. Заузеће шумских површина изградњом пратећих, надземних објеката гасовода није планирано. Газдовање шумама односно заштита, гајење и коришћење шума у заштитном појасу гасовода обављаће се у складу са Законом о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 89/15 и 95/18 – др. закон), подзаконским актима и постојећим планским документима донетим на основу тог закона. У складу са меродавним одредбама Закона о шумама извршиће се потребне измене и допуне основа газдовања шумама сходно новој намени површина у појасу непосредне заштите које су према важећим шумарским документима представљене шумом. Мере које се односе на заштиту шума и шумски ред у току изградње, експлоатације и одржавања објеката гасовода ближе ће се утврдити у поступку израде и еколошке сертификације техничке документације гасовода.

Геолошки ресурси и експлоатација минералних сировина

У обухвату Просторног плана су експлоатациона поља минералних сировина следећих предузећа: 1) „Astra SB“ доо, Сурчин са локалитетом Гајић Стена (кречњак); 2) „AD Kolubara-IGM Vreoci“, Лазаревац са лежиштем Непричава (кречњак) и 3) лежиште Мајдан-Ћелије са заштитним простором од 100m; 4) „Трудбеник доо“, Уб са лежиштем Богдановица (опекарска глина); 5) „ЈП Електропривреда“, огранак РБ Колубара, лежиште Западно поље (угаљ) са заштитним простором од 500m; 6) „РЕИ Колубара“, лежиште Поље А.

Извођење геолошких истраживања минералних ресурса за оверене резерве, одобрено је следећим предузећима: 1) Rio Sava Exploration доо за лежиште Јадар (Li, B); 2) „СКП Стандард“, Крупањ, локалитет Гајића Стена (кречњак); 3) „Колубара ИГМ“, локалитет Непричава (кречњак); и 4) „ФГМ Трудбеник доо“, локалитет Богдановица 3 (опекарска глина).

Министарство рударства и енергетике, Сектор за геологију и рударство је одобрило извођење геолошких истраживања и експлоатације подземних вода, и то следећа:

- истражна поља: у ГО Чукарица и ГО Раковица: „ЈКП Погребне услуге“, извориште на простору гробља Орловача (питка вода) и још једно извориште „ЈП Путеви Србије“, (питка вода); у ГО Обреновац: „ЈП ЕПС Београд“, инжењерско геолошка истраживања за потребе инфраструктурних објеката ТЕ Колубара Б; у општини Лазаревац: „ЈКП Лазаревац“, извориште Непричава (подземне воде); у општини Мионица: „МИОНИ доо“, локалитет извориште Aqua Gala у Кључу (подземне воде); V-1244-Општина Мионица, извориште Јасење (термална вода); „Рајковићи извори доо“, извориште Рај вода у Рајковићу (питка вода); у општини Лајковац: „PopNet доо“, извориште Јабучје (питка вода), „Vindija d.o.o.“, извориште у Рукладама (подземне воде); у граду Лозница: „ЈП водовод и канализација“, изворишта Горњи Јадар 1, Горњи Јадар 2, Горњи Јадар 3 и Горњи Јадар 5 (питка вода); на територији града Лозница и општине Крупањ, предузеће „Rio Sava Exploration доо“, врши инжењерско-геолошка истраживања на простору „Коренита“, и у општини Крупањ: изворишта Цветуља и Златиновац (питка вода);
- апликанти за примењена геолошка истраживања: у општини Уб, „КЈП Ђунис“, извориште Таково (питка вода), у општини Лазаревац, „ЈКП водовод Лазаревац“, извориште Пештер (питка вода) и у општини Мионица, „ЈКП водовод Мионица“, извориште Кључ (питка вода);
- сагласност на пројекат којим се утврђују услови и мере одрживог коришћења природног ресурса, експлоатациона поље: у општини Мионица, предузеће „Кључка врела“, локалитет село Кључ, бунар Рај 3 и предузеће „МИОНИ“, село Кључ, бунар Рај 4; и
- хидрогеолошки објекти са овереним резервама: у општини Лајковац „Виндија доо“, извориште Виндија; „Колубара универзал доо“, Велики Црљени, извориште Колубара универзал (УБП-1, Б-1) и локалитет Бождаревац, извориште БДМ градња (БДМ-1); у општини Мионица: „Рајковићки извори доо“, изворишта Рај вода (РАЈ-1 и РАЈ-2); „Миони доо“, локалитет Кључ, извориште Aqua Gala, Кључ (МИОНИ, РАЈ-4 и ГАЛА) и извориште Лепеница (ИЕБЛ-1); у општини Крупањ „Фрикос доо“, извориште Завлака у селу Мојковић, изворишта Мз Завлака (Златановац, Златановац 2 и БМ-1); у општини Осечина: „Подгорина фруцхт“, извориште Осечина центар; у општини Лајковац, предузеће ЈКП Лазаревац, изворишта Непричава (БЛА-9, БЛА-11, БЛА-4, БЛА-3, УЛА-8 и БЛА-7).

Извођење геолошких истраживања минералних ресурса одобрено је за следећа истражна поља: 1) истраживања нафте и гаса на територији Републике Србије јужно од Саве и Дунава (број решења 310-02-059/2010-06, лист у катастру 1915); простор омеђен координатама 42°15'22" и 45°03'06" северне географске ширине и 19°00'54" и 23°00'43" источне географске дужине одобрено је предузећу НИС а.д. Нови Сад, и за предузеће 2) „Euro Lithium Balkan d.o.o.“, Ваљево, локалитет Ваљево север (Li, B, Na, Sr) и 3) локалитет Ваљевско-Мионички басен (Li, Sr, Na, Ca).

На подручју Просторним планом присутни су апликанти за истраживање и то: 1) предузеће Patina Minerals doo, Београд, локалитет Зворник север (Au, Ag, Pb, Zn, Cu, Mo) и 2) локалитет Јадар север (Li, В), као и апликанти за експлоатацију минералних сировина Rio Sava Exploration doo за лежиште Јадар (Li, В) са заштитним простором.

Водни ресурси

Коридор гасовода се укршта са следећим водотоцима I реда (Правилник о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС”, број 96/10) и Одлука о утврђивању Пописа вода I реда („Службени гласник РС”, број 83/10):: Колубара, Турија, Кладница, Тамнава, Уб, Топлица, Лепеница, Љубостиња, Каменица, Јадар и Ликодра. Поред ових, коридор гасовода се укршта и са следећим водотоцима II реда: Марица, Липница, Бодушка река, Остењачка река, Ловачка река, Пецка, Церница и Коренита.

Зоне санитарне заштите изворишта водоснабдевања на територијама локалних самоуправа које се налазе у ширем обухвату подручја Просторног плана су:

- на територији град Београд (градске општине Чукарица, Барајево, Лазаревац и Обреновац), и то: бунари са хоризонталним дренажама, „Макиш“, „Шабачка“, „Винча“, „Зидине“, бунари у зони Саве, налазе се ван граница Просторног плана;
- зоне санитарне заштите на административној територији града Београда за изворишта подземних и површинских вода која служе за водоснабдевање града Београда се налазе ван границе Просторног плана;
- на територији града Ваљево, наведена изворишта водоснабдевања и то: акумулација Стубо-Ровни, „AQUA DIV“ (Дивчибаре), „Спортски комплекс ТЕО4“ (Дивчибаре) и „Вујић Вода“ (Петница) се налазе ван границе Просторног плана;
- на територији града Лознице изворишта водоснабдевања и то: „Зеленица“ и „Горње поље“, „Цариградски поток“, „Мала Тронеша“ и „Дубоки поток“ и „Девет Југовића“ (манастир Тронеша) се налазе ван границе Просторног плана;
- на територији општине Лајковац, зоне санитарне заштите изворишта „Непричава“ код Лајковца, коридор планираног гасовода пролази кроз непосредну, ужу и ширу зону санитарне заштите изворишта „Непричава“. Извориште „Виндија“ у Рукладама, које се простиру на територијама општина Лајковац и Уб није у границама Просторног плана;
- на територији општине Мионица, изворишта водоснабдевања „Рај“ у Рајковићу, (бунара „Рај-1“ и „Рај-2“) са својим зонама санитарне заштите се налазе на траси планираног коридора гасовода као и изворишта „Рај 3“ и „Рај 4“ у Кључу. Зоне санитарне заштите изворишта „Орловац“ (ужа и шира зона заштите) налазе се такође, у непосредној близини планираног коридора, односно у подручју Просторног плана. Изворишта „ВОДА ВОДА“ у Горњој Топлици и „Паштрић“ нису у граници Просторног плана;
- на територији општине Уб ни једно извориште („Каленић“, „Трлић“, „Таково“ и „Виндија“) не улази на подручје Просторног плана;
- на територији општине Осечина извориште „Остружањска река“ (бунара „Подгорина“) са својим зонама санитарне заштите се налази у непосредној близини планираног коридора гасовода, али не улази у границу Просторног плана; и
- на територији општине Крупањ у месној заједници Завлака, захват бунара БМ-1 и извориште „Златиновац“ (МЗ Завлака) се налазе ван коридора и границе Просторног плана, само шира зона санитарне заштите (одређена као заједничка) која је дефинисана координатама преломних тачака полигона, улази у подручје Просторног плана. Остала изворишта „Вага-Змајевац“, „Голубовац“, „Лазе“ и „Завлака“ (за хладњачу „Фрикос“ у Мојковићу) су ван подручја Просторног плана.

Природна добра

Од природних добара која сходно одредбама Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18 – др- закон и 71/21) имају својство заштићеног подручја, подручје Просторног плана обухвата део Предела изузетних одлика

„Маљен”, проглашеног уредбом Владе РС 2021. године („Службени гласник РС”, број 83/21). Коридор гасовода пружа се кроз ово заштићено подручје на дужини око 5,5 km, у целини кроз зону са режимом заштите III степена, углавном источном границом просторне јединице/локалитета са режимом заштите II степена под именом „Манастирица”, општина Мионица, КО Осеченица. Осим тога, граница Просторног пролази ивицом заштићеног подручја Меморијални природни споменик „Драгинац”, који обухвата простор површине око 2,9 ha на коме се налазе споменик и спомен костурница стрељаним цивилним жртвама приликом немачке одмазде у октобру 1941. године и сама стратишта (места стрељања), на територија града Лозница, КО Симино Брдо, Јаребице и Драгинац. Гасовод је удаљен од овог заштићеног подручја преко 250 m.

Коридор гасовода на дужини око 8 km пролази кроз еколошки значајно подручје „Ваљевске планине” установљено Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10) које обухвата, већим делом у истим границама, Емералд подручје Ваљевске планине - СР 0000036, Значајно подручје за птице (*IBA – Important Bird Areas*) Ваљевске планине - 018 и Одабрано подручје за дневне лептире (*PBA – Prime Butterfly Areas*): Маљен-Сувобор - 039.

Деоница гасовода кроз заштићена и еколошки значајна подручја у складу је са меродавним одредбама Закона о заштити природе и генерално је прихватљива са становишта прописаних режима заштите заштићених подручја и циљева управљања еколошки значајним подручјима, односно обезбеђења повољног стања станишта од посебног значаја за очување популација дивљих врста.

Актом о условима заштите природе, који је издао Завод за заштиту природе Србије, на ширем подручју Просторног плана, односно у границама катастарских општина у обухвату плана, евидентирани су следећи приоритетни типови станишта сходно Закону о заштити природе и одговарајућем подзаконском акту: шуме лишћара и јеле – 91BA, шуме брезе, умерено влажне ливаде – 6520, влажне планинске ливаде и сродне травне заједнице – 6450, планинске шуме букве – 91W0, шуме сладуна и цера - 91M0, шуме беле врбе и топола - *91E0 и шуме пољског јасена *91E0. Та станишта су осетљива на промене, потребно их је очувати и унапредити, а пре свега избећи нарушавање њихових еколошких услова људским интервенцијама (крчење, прокопавање, насипање, уношење алохтоних врста и др). У условима заштите природе наводи се и присуство 7 заштићених врста из фамилије орхидеја које су обухваћене и одредбама Конвенције о међународном промету угрожених врста дивље флоре и фауне (ЦИТЕС). Наведена станишта и евентуалне друге природне вредности (објекти и појаве геонаслеђа), нису картографски идентификоване тако да нема меродавних сазнања да се те вредности налазе у коридору или на самој оси полагања цеви гасовода.

Сходно Закону о заштити природе, уколико се у току радова наиђе на геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност налазач је дужан да о налазу обавести министарство надлежно за послове заштите животне средине у року од осам дана од проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе до доласка овлашћеног лица. Такође, сходно одредбама Закона о заштити природе, на подручју Просторног плана ће се у току његове имплементације детаљно картирати станишта што ће представљати основу за утврђивање и спровођење мера њихове заштите и очувања.

Мере заштите природних вредности, односно дивљих врста и њихових станишта, предела и геонаслеђа које се морају применити у току извођења радова и одржавања објеката гасовода ближе ће се утврдити у поступку израде и еколошке сертификације техничке документације гасовода. Инвеститор ће обезбедити услове да се у експлоатационом појасу изврши детаљно картирање приоритетних типова станишта, станишта значајних врста дивље флоре и фауне и могућих појава и објеката геонаслеђа. Осим одређивања и спровођења посебних мера за очување био и геодиверзитета, неопходно је смањити на најмању меру уклањање дрвећа и

жбуња, планирати и изводити еколошки безбедне радове на секторима поред и преко водотока, спровести ефикасну антиерозиону заштиту и доследно очување и унапређење предела.

Непокретна културна добра

На подручју Просторног плана (у појасу ширине 2x300 m), статус заштићеног непокретног културног добра, сходно Закону о заштити културних добара („Службени гласник РС”, 71/94, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон, 6/20 – др. закон и 35/21 – др. закон), имају:

- Велимирови двори – Кулине, споменик културе, остаци средњовековне црквене грађевине, КО Кључ, општина Мионица; заштићен решењем Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС 1951. године. Главни део налазишта је на катастарским парцелама бр. 524 и 528, а решењем о заштити није ближе дефинисан положај споменика нити је касније утврђена његова заштићена околина; и
- Панађуриште, археолошко налазиште, праисторијско насеље плочничко-винчанске фазе млађег неолита, КО Комирић, општина Осечина. Заштићено је 1949. године, а одлуком Владе РС 2012. године утврђена је заштићена околина на катастарским парцелама бр. 3170/2, 3172 и 3174 (у одлуци је изостављена парцела 3170/1 и тако да заштићена околина не представља просторну целину).

У актима о условима чувања, одржавања, коришћења и мерама заштите утврђених културних добара и добара која уживају претходну заштиту које су за потребе овог Просторног плана издали Завод за заштиту споменика културе града Београда и Завод за заштиту споменика културе Ваљево, осим утврђених (заштићених) НКД, дати су спискови евидентираних археолошких локалитета и других културних добара која уживају претходну заштиту у границама катастарских општина у обухвату Просторног плана.

На територији у надлежности завода града Београда налазе се евидентирани археолошки локалитети: општина Обреновац - Јабуре и Лука (КО Мала Моштаница), Дрење, поток Дужница, Јабуре, Питома ливада, Мацарина, Провалија, Старо гробље, Крчевине-Плоче (КО Јасенак), Криж, Обала Колубаре, Царев брод, Веверичји крај (КО Дражевац), Думача, Бељевине, Главичице, Спасовина, Гробље, Алуге (КО Конатица), Паљевине, Вепровица (КО Пироман), имање Мићића (КО Бровић); општина Чукарица – Рт (КО Железник), Порта (КО Сремчица), као и друга добра која уживају претходну заштиту: Барајевска црква св. Николе са надгробним споменицима у порти (КО Барајево) и кућа Чедомира Чолаковића (КО Јасенак).

На територији у надлежности завода Ваљево налазе се евидентирани археолошки локалитети: општина Уб – Лончаник (51), Лисо поље (69), Бргуле - Мађарске куће (49), Бргуле – Поповића имање (50), Стубленица – Провалије (763), Стубленица – Црквина (764), Мургаш (762); општина Лајковац – Јабучје (73), Дабинац – Зовљак (39), Јабучје – Село (40), Јабучје – античко насеље (349), Јабучје – Требеж (1053), Јабучје – Остењак (41), Јабучје (1057), Лајковац – Село (1056), Непричава – каменолом (812), Непричава – Рајковачки кључ (47), Непричава - Пакаљ (1049), Непричава – Грба (1048), Пепељевац – Кулина (1054), Словац – Јеринин град (1004), Каменјак - Степање (726), Степање – црква и некропола (1001), Степање – Мађарско гробље (1002), Степање – старо село (46), Бајевац – Петровићи (1003); општина Мионица - Вировац 1, 2 и 3 (23, 29, 24), Вировац – Обарци (28), Табановић – Кременица (НН), Кључ – некропола (S002), Осеченица – Црква (2.28), Рајковић – Гробље (S001); општина Ваљево – Кланица (727), Кланица – Кућиште (1044), Кланица - Мађарско гробље (1041), Дивци – остаци цркве (S020), Дивци – Гробље (1040), Лозница – Црквина (1042), Попучке – некропола (S017), Попучке – Црквина (S016), Попучке Кривошије (НН), Попучке – Горић (NN), Јасеница – насеље (54), Јасеница – антика (13), Златарић – Кула (604), Златарић – Бегова вода (605), Златарић – старо гробље (606), Доња Буковица – некропола (1049), Доња Буковица – стењак (1015), Доња Буковица – Међулужје/Пребојно (5.5), Горња Буковица – беговица (603), Горња Буковица – црква, античко насеље (15), Горња Буковица – некропола (S045), Горња Буковица – Гробље 1, 2, 3 (608, 609, 610), Горња Буковица – Баново брдо (612), Осладић – Пладањ – гробље (427),

Осладић – Јеринин град (28), Осладић – Мриновац (S036), Осладић – некропола (S040), Каменица – стара црква (601), Стапар – Мађарско гробље (1000); општина Осечина – Осечина – Сирдија (45), Туђин – некропола (9), Туђин . насеље 1 и 2 (406 и 407), Осечина – некропола 1, 2, 3 (33, 16 и 17), Осечина – насеље (414), Плужац – некропола 1 и 2 (457 и 47), Плужац – црквина 35, Плужац – насеље 1 и 2 (1041 и 610), Белотић – некропола 1, 2, 3, 4 и 5 (11, 37, 39 и 40, 531), Белотић – Шумар (546), Белотић – бронзано доба (603), Белотић – насеље 1 и 2 (608 и 609), Комирић – насеље праисторија 1 и 2 (453 и 454), Комирић – Стража (535), Комирић – осматрачница (455), Комирић – некропола 1, 2 и 3 (456, 14 и 12); општина Крупањ – Завлака – Мађарско гробље (1029), Завлака – Марково брдо (1030), Равнаја – Црквина (526), Равнаја – Брестине (527), Рађев камен – некропола (529), Мојковић – некропола (36), Мојковић – Велико гробље (533), Мојковић – Недино брдо (NN), Мојковић – Ђурђевићи (NN), Мојковић – Брезовице (00), Мојковић – некропола (815); општина Лозница – антика (441), насеље – праисторија (L67) Липнички Шор – Кривића брдо (124), Козјак – Лађурине (34), Козјак – праисторија 1, 2 и 3 (L68, 232, 93), Козјак – Липница (35), Козјак – Брешиће (66), Козјак - Шор (55), Грнчари – насеље 1, 2, 3 и 4 (791, 291, 777 и 792), Доње Недељице – Велико село (789), Јаребице – Атице (799), Брњац – Мађарско гробље 1, 2, 3 и 4 (787, 85, 158 и 159), Брњац – некропола (160), Брњац – Средњи Брњац (796), Брњац – Горњи Брњац (790), Брадић – Кућерина (779), Рудник – Сребрни јаз (802), Коренита – мост (801), Брезјак – Пауље (773), Јаребице – насеље ((797), Јаребице – Кулина (775), Јаребице – Мекоте (812), Доња Бадања – Кућерине (L92), Доња Бадања – Рудник (811), Доња Бадања – Метлик (NN), Доња Бадања – некропола/стеџици (808), Доња Бадања – Кик (NN), Кривајица – некропола (817), Каменица – насеље (818), Цикоте – гробље (784), Цикоте – Градац (800), Шурице – Кућерине (781), Шурице – Цамија (798), Шурице – Чардачине (793), Шурице – Мађарско гробље (783), Шурице – Црквина (782), Кривајевица 2 – насеље (816), Агино брдо – насеље (820), Шурице – Велики градац (248) Брасина - Осиште (251), као и друга добра која уживају претходну заштиту: Сретеновића воденица (Маркова Црква), црква св. Архангела Михаила (Јабучје), кућа са подрумом Бранка М. Танасковића (Клашнић), црква св. Николе са костурницом (Ваљевска Каменица), Спомен црква св. Георгија (Мојковић), Зграда старе железничке станице (Јабучје), конак Мијата Бајића (Јабучје), вајат Ненада Бајића (Јабучје).

Основно планско решење коридора разводног гасовода, дефинисано осом цевовода, положајем пратећих и инфраструктурних објеката, ширином експлоатационог и заштитног појаса, техничким, физичким и временским параметрима изградње, не угрожава интегритет и вредности заштићених и евидентираних културних добара и генерално је прихватљиво у односу на циљеве очувања вредности културног наслеђа.

Простори на којима се налазе заштићена непокретна културна добра (споменик културе Велимирови двори - Кулине и археолошко налазиште Панађуриште) и њихова заштићена или непосредна околина, нису предмет детаљне разраде нити нових планских намена тако да се овим просторним планом не унесе промене у постојећи начин заштите, одржавања и коришћења наведених добара.

Инвеститор ће приликом израде техничке документације или у другој одговарајућој фази развоја пројекта гасовода прибавити од надлежне установе заштите (Завод за заштиту споменика културе града Београда и Завод за заштиту споменика културе Ваљево) ближе услове чувања, одржавања и коришћења за евидентирани археолошке локалитете који се налазе на растојању мањем од 40 m од осе гасовода и обезбедити о свом трошку теренску проспекцију (рекогносцирање) и евентуално потребна археолошка истраживања на тим локалитетима. На идентификованим археолошким локалитетима и њиховој непосредној околини инвестициони радови се морају планирати и изводити уз повећане мере опреза, уз обезбеђење стручног надзора од стране надлежне установе за заштиту споменика културе. Материјални остаци археолошких локалитета се не смеју уништавати нити на њима вршити неовлашћена прекопавања, ископавања и дубока заоравања (преко 30 cm). Није дозвољено привремено или трајно депоновање земље, камена, смећа и јаловине на археолошким локалитетима и у њиховој близини.

Археолошки налази представљају важан сегмент културног наслеђа, а о њиховим својствима, хронологији и значају може са сигурношћу говорити тек на основу спроведених систематских археолошких истраживања или претходних сондажних истраживања. Обавезе инвеститора, извођача радова и установа заштите културних добара за новооткривене археолошке локалитете утврђене су следећим одредбама Закона о заштити културних добара:

- уколико се у току грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта и археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
- ако постоји непосредна опасност оштећења археолошког налазишта или предмета, надлежни завод за заштиту споменика културе привремено ће обуставити радове док се на основу овог закона не утврди да ли је односна непокретност или ствар културно добро или није;
- ако надлежни завод за заштиту споменика културе не обустави радове, радове ће обуставити Републички завод за заштиту споменика културе; и
- инвеститор је дужан да обезбеди средства за истраживање, заштиту, чување, публикавање и излагање добра које ужива претходну заштиту које открије приликом изградње, до предаје добра на чување надлежној установи заштите.

У складу са законом, на новооткривеним локалитетима могу се прописати ручни ископ, стални надзор или заштитна археолошка истраживања. Није дозвољено вађење и одвожење камена и земље са археолошких локалитета пре окончања заштитних археолошких истраживања. Уколико се у току спровођења Просторног плана открију, истраже и утврде односно заштите/прогласе непокретна културна добра и њихова заштићена околина основне мере заштите су забрана изградње и постављање објеката и извођење других радова трајног и привременог карактера који својим изгледом, габаритом, карактером или наменом могу да оштете или униште споменичка својства непокретног културног добра или деградирају изграђене и природне елементе његове заштићене околине.

Елементи животне средине

Воде

Коридор гасовода се укршта са следећим водотоцима: Колубара, Турија, Кладница, Тамнава, Уб, Топлица, Лепеница, Љубостиња, Каменица, Јадар и Ликодра, Марица, Липница, Будушка река, Остењачка река, Ловачка река, Пецка, Церница и Коренита. У Извештају о квалитету воде Агенције за заштиту животне средине Републике Србије постоје званични извештаји о следећим речним токовима:

Колубара

Испитивање квалитета воде реке Колубара вршено је на следећим профилима (након сваког профила постоји одређена класа квалитета воде): Мислођин (површинске воде) и Обреновац-Беопетрол, Звиздар, Теманов мост-Јабука (Колубара – неоген, подземне воде). Резултати испитивања рН сврставају Колубару у I-IV класе, док у односу на суспендоване материје спада класу I-II класе. Са аспекта кисеоничног режима: растворени кисеоник- III класа, zasiћеност кисеоником- I класа, БПК₅- II класа, ХПК (перманганатна метода)- II класа и укупни органски угљеник (ТОС) III класа. Анализом нутријената Колубара се сврстава у: укупан азот- III класа, нитрати- II класа, нитрити- III класа, амонијум јон- III класа, укупан фосфор- III класа и ортофосфати- III класа. Салинитет: хлориди- I класа, сулфати- I класа, укупна минерализација- I класа и електропроводљивост на 200С- I класа. Садржај метала: арсен- III класа, бор- I класа, бакар- I-II класа, цинк- I класа, хром (укупни) - I класа, гвожђе (укупно) - IV класа и манган (укупни) - III класа. Анализом микробиолошких параметара: фекални колиформи- II класа, укупни колиформи- II класа, цревне ентерококе- III класа и број аеробних хетеротрофа (метода

Kohl) - II класа. Приоритетне и приоритетне хазардне супстанце: Pb-раст 1x(III/IV); Cd-раст 1x(III/IV); Ni-раст. 5x(III/IV); Hg-раст. 2x(V).

Тамнава

Испитивање квалитета воде реке Тамнаве вршено је на следећим профилима (након сваког профила постоји одређена класа квалитета воде): Бргуле (површинске воде). Резултати испитивања рН сврставају Тамнаву у I-IV класе, док у односу на суспендоване материје спада класу I-II класе. Са аспекта кисеоничног режима: растворени кисеоник- V класа, zasiћеност кисеоником- V класа, БПК₅- II класа, ХПК (перманганатна метода)- IV класа и укупни органски угљеник (ТОС) IV класа. Анализом нутријената Тамнава се сврстава у: укупан азот- V класа, нитрати- II класа, нитрити- IV класа, амонијум јон- V класа, укупан фосфор- V класа и ортофосфати- V класа. Салинитет: хлориди- II класа, сулфати- I класа, укупна минерализација- I класа и електропроводљивост на 200С- I класа. Садржај метала: арсен- III класа, бор- I класа, бакар- I-II класа, цинк- I класа, хром (укупни) - I класа, гвожђе (укупно) - IV класа и манган (укупни) - IV класа. Анализом микробиолошких параметара: фекални колиформи- V класа, укупни колиформи- IV класа, цревне ентерококе- V класа и број аеробних хетеротрофа (метода Kohl)- V класа. Приоритетне и приоритетне хазардне супстанце: Pb-раст 1x(III/IV); Hg-раст 2x(V); Ni-раст. 1x(III/IV).

Јадар

Испитивање квалитета воде реке Јадар вршено је на следећим профилима (након сваког профила постоји одређена класа квалитета воде): Лешница (површинске воде). Резултати испитивања рН сврставају Јадар у I-IV класе, док у односу на суспендоване материје спада класу I-II класе. Са аспекта кисеоничног режима: растворени кисеоник- II класа, БПК₅- II класа, ХПК (перманганатна метода)- II класа и укупни органски угљеник (ТОС) III класа. Анализом нутријената Јадар се сврстава у: укупан азот- III класа, нитрати- I класа, нитрити- II класа, амонијум јон- III класа, укупан фосфор- II класа и ортофосфати- II класа. Салинитет: хлориди- I класа, сулфати- I класа, укупна минерализација- I класа и електропроводљивост на 200С- I класа. Садржај метала: арсен- III класа, бор- I класа, бакар- I-II класа, цинк- I класа, хром (укупни) - I класа, гвожђе (укупно) - IV класа и манган (укупни) - III класа. Приоритетне и приоритетне хазардне супстанце: Endosulfan 1x (V).

Ваздух

Подаци о квалитету ваздуха који су елаборирани у наставку преузети су од Агенције за заштиту животне средине (Годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији 2020. године) и Извештаја о стратешкој процени утицаја Измена и допуна просторног плана града Лознице на животну средину (2020. година). Током 2020. године Агенција за заштиту животне средине је спроводила оперативни мониторинг квалитета ваздуха за станице Ваљево и Београд. На територији града Лознице постоји аутоматска станица за мониторинг квалитета ваздуха у оквиру државне мреже мерних места, у надлежности Агенције за заштиту животне средине, смештена у дворишту Електродистрибуције, која тренутно није у функцији. Надлежни орган локалне самоуправе води локални регистар извора загађивања, који се односи на привредна друштва и друга правна лица. За потребе вођења регистра, на територији града Лознице, податке доставља 11 предузећа. У последњих пар година није било прекорачења граничних вредности ни на једном емитеру, нити евидентираног загађења. Један од највећих извора загађивања ваздуха у граду Лозница некада је било привредно друштво "Зајача" – рудница и топионица. Од куповине правног лица у стечају 2017. до 2020., производни процес у производном комплексу у Зајачи још увек није покренут. На мерним станицама које спроводи Агенција за заштиту животне средине за Београд и Ваљево презентовани су податци прекорачења за следеће:

Сумпор-диоксид (SO₂)- дневна гранична вредност од 125 µg/m³ била је прекорачена у Обреновцу осам дана и Београду на станицама Нови Београд, Мостар и Врачар по један дан.

Азот-диоксид (NO₂)- прекорачења дневних граничних вредности, 85 µg/m³, током 2020. године било је у Београду на станицама Деспота Стефана 11 дана, Мостар, Врачар и Нови Београд по

један дан. Највећа дневна концентрација азот-диоксида током 2020. године измерена је на станици Београд Деспота Стефана $146 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Суспендоване честице PM10- прекорачења дневних граничних вредности, $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ током 2020. године забележена су на мерном месту Ваљево 147 дана, највећи број дана са прекорачењем у зимским месецима забележен је на станици Ваљево 138 дана. Садржај бензо(а)пирена, В(а)Р, у суспендованим честицама PM10, као најзначајнијег представника полицикличних ароматичних угљоводоника (РАН), у 2020. години, односно прекорачење циљне вредности забележено је у Ваљево где су средње годишње концентрације износиле од 2 до $4 \text{ng}/\text{m}^3$.

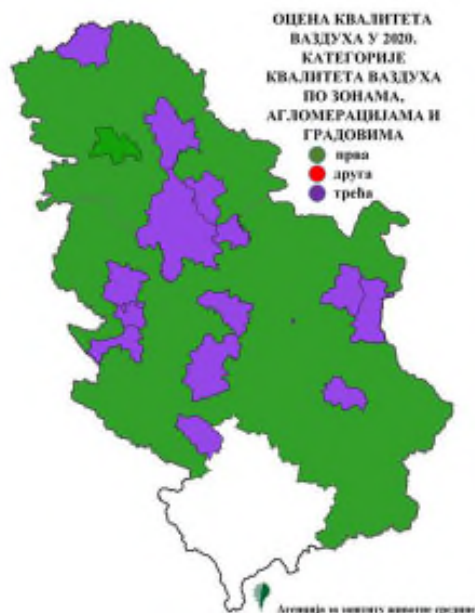
Суспендоване честице PM2.5- највеће годишње концентрације забележене су у Ваљево $45 \mu\text{g}/\text{m}^3$, док је у Београду износило $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Угљен-моноксид (СО)- Током 2020. године годишња гранична вредност ($3 \text{mg}/\text{m}^3$) није прекорачена ни на једној станици.

Бензен (C₆H₆)- Највећа средња годишња вредност у 2020. години била је $3 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Ова средња годишња вредност забележена је у Београду на станици Београд-Нови Београд што значи да у 2020. години није било прекорачења годишње граничне вредности $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Приземни озон (O₃)- Највише дана са прекорачењем максималне осмосатне вредности било је на станицама: Београд Лазаревац 69 дана, Београд Винча (Ј) 45 дана, Београд Нови Београд ГЗЗЈЗ 31 дан.

III категорија, прекомерно загађен ваздух (где су прекорачене граничне вредности, ГВ, за једну или више загађујућих материја), у 2020. години био је у агломерацији Београд. На територији града Ваљево, током 2020. године ваздух је био III категорије, прекомерно загађен ваздух, услед прекорачења граничних вредности концентрација суспендованих честица PM10 и PM2.5. У агломерацији Београд ваздух је био III категорије, прекомерно загађен ваздух, услед прекорачења граничних вредности суспендованих честица PM10 и PM2.5. У периоду 2016-2020. године Београд је имао прекомерно загађен ваздух, углавном због повећаних концентрација PM10 и PM2.5, али и због повећаних концентрација NO₂ што је био случај у 2017. години. Ваздух у Ваљево је у последњих пет година прекомерно загађен због повећаних концентрација PM10 и PM2.5.

Слика 1.1. Квалитет ваздуха

Са становишта утицаја на кључне елементе и показатеље стања животне средине осетљива је и значајна фаза изградње гасовода, док се трајни ефекти, везани за експлоатацију и одржавање гасовода не сматрају респективним. Током транспорта опреме, земљаних радова и бетонирања,

може доћи до привремене неповољне промене горњих слојева земљишта услед механичког утицаја тешких машина. Нису планирани објекти који ће у току експлоатације негативно утицати на биолошки и хемијски састав земљишта у делу коридора гасовода.

Становништво и насеља

Коридор планираног гасовода у највећој мери пролази ван зона насеља и ван других грађевинских рејона, на претежно пољопривредном и шумском земљишту. Гасовод има делимично негативан утицај на развој, уређење и функционисање сеоских подручја услед заузимања дела пољопривредног земљишта изградњом објеката гасовода и ограничењима у коришћењу обрадивог пољопривредног и шумског земљишта у делу обухваћеног експлоатационим појасом гасовода. Такође, током извођења радова на изградњи гасовода очекују се привремени негативни утицаји услед буке и загађење ваздуха насталих радом механизације и транспортних средстава у насељима која су у непосредној близини коридора гасовода. Основни критеријум за дефинисање правила уређења и грађења по појасима заштите гасовода јесте густина насељености, које се утврђује на основу постојеће изграђености простора у функцији становања и боравка/окупљања већег броја људи. Густина насељености одређује се у обухвату заштитног појаса гасовода (ширине 200 m обострано од осе гасовода) у дужини јединице појаса гасовода од 1 km. Према критеријуму густине насељености, дефинишу се следеће класе локације кроз које пролази коридор гасовода:

- класа локације I – појас гасовода у којем се на јединици дужине налази до шест стамбених зграда нижих од четири спрата. Ова класа локација обухвата изграђене делове насеља Мељак (градска општина Барајево), Бровић (градска општина Обреновац), Стубленица и Лисо Поље у (општина Уб), Словац, Непричава, Бајевац, Лајковац (село) (општина Лајковац), Радобић и Кључ (општина Мионица), Осладић, Каменица и Јасеница (град Ваљево), Плужац, Сирдија и Туђин (општина Осечина), Брезовице, Завлака, Мојковић и Равнаја (општина Крупањ), Козјак, Липница, Ступница и Цикоте (град Лозница);
- класа локације II – појас гасовода у којем се на јединици дужине налази више од шест, а мање од 28 стамбених зграда нижих од четири спрата обухвата изграђене делове насеља Велика Моштаница (градска општина Чукарица), Дражевац (градска општина Обреновац), Лајковац (варош) (општина Лајковац), Осечаница (у оквиру ТЦ Дивчибаре, општина Мионица), Горња Буковица, Доња Буковица, Златарић, Рађево Село, Горња Грабовица, Попучке и Лукавац (град Ваљево), Комирић и Осечина (село) (општина Осечина); и
- класа локације III – појас гасовода у којем се на јединици дужине налази 28 или више стамбених зграда нижих од четири спрата или на коме се налазе пословне, индустријске, услужне, школске, здравствене и сличне зграде и јавне површине (игралишта, шеталишта, рекреациони терени, отворене позорнице, спортски терени, сајмишта, паркови и др), на којима се трајно или повремено задржава више од 20 људи, а налазе се на удаљености мањој од 100 m од осе гасовода, обухвата изграђени део насеља Вранић у градској општини Барајево.

Наведена класификација насеља је индикативна, а коначне класе локације утврдиће се техничком документацијом. На основу класе локације, одређује се минимална дубина укопавања цевовода, дебљина зида цеви гасовода и обим радиографског испитивања заварених спојева. У зависности од растојања постојећих објеката од цевовода (или простора где се очекује повремено боравак већег броја људи) могу се применити и мере додатне техничке заштите као што су: повећана дубина укопавања цевовода, постављање заштитне цеви или заштитних плоча изнад цевовода, појачана контрола изведених радова на заваривању и друге одговарајуће мере.

Употреба земљишта

Употреба земљишта на подручју Просторног плана има следећу структуру (према Републичком геодетском заводу, Карта основног земљишног покривача, извор SPOT 5 сателитски снимци резолуције 10 m из 2011. године, Табела 3.): травната и жбунаста вегетација на око 21,8 km² (19,1% подручја Просторног плана), шуме и шумско земљиште на око 22,8 km² (20,0%), пољопривредно земљиште на око 63,0 km² (55,3%) и остало земљиште (изграђено, неплодне и водене површине) на око 6,4 km² (5,6%). На подручју Просторног плана земљиште ће се користити у највећој мери као пољопривредно, водно и шумско, а мањим делом као грађевинско. Планским решењима се не мења намена већ режим коришћења земљишта дуж непосредног и ужег појаса заштите гасовода. На локацијама надземних објеката гасовода и приступних путева формирају се грађевинске парцеле. Планиране грађевинске парцеле формираће се махом на земљишту под травнатом и жбунастом вегетацијом, а ређе на пољопривредном земљишту, на укупно око 3,02 ha и то: 0,75 ha на територији Града Београда, 0,20 ha на територији општине Уб, 0,32 ha на територији општине Лајковац, 0,23 ha на територији општине Мионица, 1,08 ha на територији града Ваљева, 0,24 ha на територији општине Осечина и 0,20 ha на територији општине Лозница. Успостављањем режима заштите гасовода, ограничење употребе пољопривредног земљишта (утврђено у делу 3.3. Просторног плана) спроводиће се у појасу непосредне заштите, укупно на око 461 ha и то: 109 ha на територији Града Београда, 38 ha на територији општине Уб, 47 ha на територији општине Лајковац, 52 ha на територији општине Мионица, 103 ha на територији града Ваљева, 0,22 ha на територији општине Пожега, 48 ha на територији општине Осечина, 18 ha на територији општине Крупањ и 46 ha на територији општине Лозница Трајно уклањање шуме и контрола засада дрвећа и другог растиња неопходно је само у појасу непосредне заштите, укупно на око 49 ha.

1.2.2 Елементи животне средине за које постоји могућност да буду изложени утицају

Полазишта за релативизацију потенцијалних конфликтних интереса између посебних намена и у односу на одрживи развој подручја и локалних заједница једним делом су дефинисана Просторним планом, док ће други део представљати утврђивање конкретних техничких мера заштите у оквиру Студије/а о процени утицаја пројекта гасовода на животну средину.

1.2.3 Разматрана питања и проблеми животне средине у Плану и разлози за изостављање одређених питања из поступка СПУ

Питања животне средине која су разматрана у Просторном плану односе се на заштиту: природних и културних добара, пољопривредног и шумског земљишта, водних ресурса и ваздуха. У том контексту су дефинисане смернице за заштиту животне средине које је потребно применити у току имплементације Просторног плана приликом израде техничке документације.

Сва наведена питања у вези са заштитом животне средине на планском подручју прилагођена су стратешким пропозиција Просторног плана. Детаљне опсервације појединих чинилаца животне средине, одређивање конкретних утицаја и мера заштите, биће предмет Студије/а о процени утицаја пројекта на животну средину која ће се радити за ниво техничке документације.

1.2.4 Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама

У току израде Просторног плана, обављене су консултације и сарадња са релевантним институцијама, а у редовном поступку су прибављени следећи услови и мишљења:

Бр	Назив институције
1.	МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ Сектор за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја, Сектор за ваздушни саобраћај и транспорт опасне робе, Сектор за железнице и интермодални транспорт, Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе, Одељење за управљање пројектима
2.	МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ Републичка дирекција за воде, Булевар уметности 2а, 11 070 Нови Београд
3.	МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ Немањина 22-26, 11 000 Београд
4.	МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Омладинских бригада 1, 11070 Нови Београд
5.	МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Сектор за планирање и управљање, Група за заштиту од великих хемијских удеса, Омладинских бригада 1 11070 Нови Београд
6.	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ Сектор за ванредне ситуације, Кнеза Милоша 101, 11 000 Београд
7.	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, Управа за заједничке послове, Булевар Михаила Пупина 2, 11 070 Нови Београд
8.	МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Бирчанинова бр. 5, 11000 Београд
9.	МИНИСТАРСТВО ТРГОВИНЕ, ТУРИЗМА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА Булевар Михајла Пупина бр. 2, 11 070 Нови Београд
10.	МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ Влајковићева 10, 11 000 Београд
11.	МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА Немањина 22-26, 11 000 Београд
12.	МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА Немањина 22-26, 11 000 Београд
13.	МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА Влајковићева 3, 11 000 Београд
14.	МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ Кнеза Милоша бр. 20, 11 000 Београд
15.	МИНИСТАРСТВО ОМЛАДИНЕ И СПОРТА Немањина 22-26, 11 000 Београд
16.	МИНИСТАРСТВО РУДАРСТВА И ЕНЕРГЕТИКЕ Немањина 22-26, 11 000 Београд
17.	МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА Немањина 22-26, 11 000 Београд
18.	МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА, Кнеза Милоша 24-26, 11000 Београд
19.	ЈАВНО ВОДОПРИВРЕДНО ПРЕДУЗЕЋЕ „СРБИЈАВОДЕ”, Булевар уметности 2а, 11 070 Нови Београд
20.	ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ „ПУТЕВИ СРБИЈЕ” Булевар краља Александра 282, 11 000 Београд
21.	„ИНФРАСТРУКТУРА ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ” А.Д. БЕОГРАД Немањина 6, 11 000 Београд
22.	ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ”, Дирекција за стратегију и инвестиције, Војводе Степе 412, 11 000 Београд
23.	ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ Скадарска 23, 11070 Нови Београд
24.	ВПЦ „Сава-Дунав”, Бродарска 3, 11070
25.	НАФТНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ А.Д. Народног фронта 12, 21000 Нови Сад
26.	ЈП „СРБИЈАГАС” Народног фронта 12, 21 000 Нови Сад
27.	"ЈУГОРОСГАЗ" А.Д. Змај Јовина 8-10, 11 000 Београд
28.	ЈП „ТРАНСНАФТА” Бјелановићева 2, 11000 Београд
29.	АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО „ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ” Кнеза Милоша 11, 11000 Београд
30.	ЈП ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ Балканска 13, 11000 Београд
31.	РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД Ташмајдански парк б.б., П.фах 16, 11 120 Београд

32.	РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД Кнеза Вишеслава 66, 11 000 Београд
33.	РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ Радослава Грујића 11, 11 000 Београд
34.	ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ Др Ивана Рибара 91, 11 070 Нови Београд
35.	ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ ГРАДА БЕОГРАДА, Калемегдан Горњи Град 14, 11 000 Београд
36.	ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ „СКИЈАЛИШТА СРБИЈЕ” Милутина Миланковића 9, 11 070 Нови Београд
37.	ЈП „СРБИЈАШУМЕ” Булевар Михајла Пупина 113, 11 070 Нови Београд
38.	ЦЕНТАР ЗА РАЗМИНИРАЊЕ Војводе Тозе 31, 11 050 Београд
39.	ЈП „ЕМИСИОНА ТЕХНИКА И ВЕЗЕ” Кнеза Вишеслава 88, 11 000 Београд
40.	ЈП „ПОШТА СРБИЈЕ” Дирекција за поштанску везу, Таковска 2, 11 000 Београд
41.	„ТЕЛЕКОМ СРБИЈА” А. Д. Дирекција за технику и везе, Таковска 2, 11 000 Београд
42.	ТЕЛЕНОР Д.О.О. Омладинских бригада 90, 11 070 Београд
43.	А1, Сектор приступне мреже, Омладинских бригада 21, 11 070 Нови Београд
44.	ORION Telekom Гандијева 76А, 11 070 Нови Београд
45.	РАДИО ТЕЛЕВИЗИЈА СРБИЈЕ Таковска 10, 11 000 Београд
46.	СББ-СРПСКЕ КАБЛОВСКЕ МРЕЖЕ Булевар Зорана Ђинђића 8а, 11 000 Београд
47.	РАТЕЛ- РЕПУБЛИЧКА АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ И ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ Вишњићева 8, 11 000 Београд
48.	РГЗ, Булевар војводе Мишића 39, 11 040 Београд
49.	КОНТРОЛА ЛЕТЕЊА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ – „SMATSA“ ДОО, Трг Николе Пашића 10, 11000 Београд
50.	ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ ВАЉЕВО Милована Глишића 2, 14 000 Ваљево
51.	ГРАД БЕОГРАД –ГРАДСКА УПРАВА Секретаријат за урбанизам и грађевинске послове Краљице Марије 1/VIII-X 11 000 Београд
52.	ГРАД ВАЉЕВО Одељење за урбанизам, грађевинарство, саобраћај и заштиту животне средине Карађођева 64 14000 Ваљево
53.	ГРАД ЛОЗНИЦА Одељење за планирање и изградњу Карађођева 2 15300 Лозница
54.	ОПШТИНА ЛАЈКОВАЦ – општинска управа Одељење за урбанистичке послове и просторно планирање Омладински трг 1 14224 Лајковац
55.	ГРАДСКА ОПШТИНА БАРАЈЕВО Одељење за урбанизам, грађевинске и комуналне послове Светосавска 2 11 460 Барајево
56.	ГРАДСКА ОПШТИНА ОБРЕНОВАЦ УПРАВА ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ Одељење за урбанизам и комунално-грађевинске послове 11500 Београд Трг др Зорана Ђинђића 6
57.	ГРАДСКА ОПШТИНА ЛАЗАРЕВАЦ Одељење за урбанизам и грађевинске послове Карађођева 42 11 550 Лазаревац
58.	ОПШТИНА МИОНИЦА – општинска управа

	Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство Војводе Мишића 30 14242 Мионица
59.	ОПШТИНА УБ – општинска управа Одељење за имовинско-правне послове, урбанизам и стамбено-комуналне послове Војводе Мишића 20 Б 14210 Уб
60.	ОПШТИНА ОСЕЧИНА – Одељење за комунално стамбене послове, урбанизам, грађевинарство и заштиту животне средине Карађорђева 78 14253 Осечина
61.	ОПШТИНА КРУПАЊ – Одсек за спровођење обједињене процедуре, планирање и изградњу Маршала Тита 2 15314 Крупањ

2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Према члану 14. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике Србије и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

2.1. Општи циљеви стратешке процене

Општи циљеви стратешке процене дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и циљева заштите животне средине дефинисаним у међународним документима и бројним конвенције о заштити животне средине којима је приступила наша земља. На основу циљева у погледу заштите животне средине наведеним у плановима и стратегијама дефинисани су општи циљеви СПУ који се односе на следеће области животне средине:

- управљање квалитетом основних чинилаца животне средине;
- заштита природне и културно-историјске баштине и
- становништво, људско здравље и социо-економски развој.

Општи циљеви Стратешке процене припремљени су на основу стратешких питања заштите животне средине од значаја за планско подручје и циљева и захтева у области заштите животне средине релевантних секторских докумената. Обезбеђење просторних услова за изградњу предметног гасовода са припадајућом инфраструктуром, у складу са економским могућностима и уз очување животне средине. За потребе дефинисања Основни циљ заштите животне средине на планском подручју је очување стања животне средине, у односу на постојеће стање и планирану изградње и рада планираног гасовода, уз примену начела превенције и предострожности и начела одрживог развоја у будућем развоју планског подручја.

2.2. Посебни циљеви стратешке процене

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја на животну средину утврђени су на основу доступних података анализе затеченог стања животне средине, доступне литературе, законске регулативе, проблема, ограничења и потенцијала подручја Просторног плана, као и приоритета за решавање проблема у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине. Одговорно планирање и коришћење простора у захвату Просторног плана представљају услов превентивне заштите и побољшања стања у простору и животној средини.

2.3. Избор индикатора

У оквиру СПУ избор индикатора је извршен из «Основног сета УН индикатора одрживог развоја», у складу са Упутством које је издало Министарство науке и заштите животне средине у фебруару 2007. године и ("Службени гласник РС", број 37/2011).

Овај сет индикатора заснован је на концепту «узрок-последича-одговор». Индикатори «узрока» означавају људске активности, процесе и односе који утичу на животну средину, индикатори «последича» означавају стање животне средине, док индикатори «одговора» дефинишу политичке опције и остале реакције у циљу промена «последича» по животну средину.

Сет индикатора у потпуности одражава принципе и циљеве одрживог развоја. Избор индикатора наведених у табели 2.1. у складу је са планираним активностима на подручју реализације Просторног плана и њиховим могућим утицајима на квалитет животне средине и послужиће за евалуацију планских решења.

Посебан циљ СПУ	Индикатор
ЕКОНОМСКИ И СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ	
Смањење степена незапослености	- број запослених на реализацији пројекта
Унапређење економског развоја	- вредност инвестиционих улагања и користи по ЖС
Унаређење квалитета живота и здравља становништва	- % становништва са могућношћу прикључења на гасовод - % смањења емисије загађујућих материја у ваздух из индивидуалних ложишта и других конвенционалних видова коришћења енергије
ВАЗДУХ	
Смањење емисије штетних гасова у ваздух	- учесталост прекорачења граничних вредности загађујућих материја у ваздух; - утицај на смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште - смањење изложености становништва загађеном ваздуху
ЗЕМЉИШТЕ	
Очување квалитета земљишта (пољопривредног и шумског)	- површина деградације земљишта и шума (ha)
ВОДЕ	
Смањити загађење површинских и подземних вода	- биолошка потрошња кисеоника у површинским водама (БПК5) (mg O ₂ /l) - емисије загађујућих материја из тачкастих извора у ВТ (kg/год.) - загађене (непречишћене) отпадне воде (%) - постројења за пречишћавање отпадних вода из јавне канализације (%) - промена квалитета воде као последица антропогених активности у сектору вода
Очување обрадивог пољопривредног земљишта	- % промене намене земљишта
БИОДИВЕРЗИТЕТ	
Очување биодиверзитета, станишта и предела	- % шумског земљишта под утицајем пројекта - % учешћа заштићених области у односу на укупну површину
СУБЈЕКТИ СИСТЕМА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	
Повећање инвестиције за систем заштите животне средине	- издаци из буџета, накнаде, таксе, субвенције

Табела 2.1. Избор индикатора у контексту постављених циљева

3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У складу са законским одредбама, у овом поглављу је приказан начин на који је извршена процена утицаја Просторног плана на животну средину, у складу са циљевима Стратешке процене, укључујући процену утицаја два варијантна решења на животну средину.

Просторни план ће представљати оквир за развој гасовода, а могућа загађења по својим карактеристикама, интензитету и просторној дисперзији могу имплицирати негативне утицаје у животnoj средини на планском подручју.

У току извођења радова за реализацију планом предвиђених садржаја може се очекивати ангажовање велике грађевинске оперативе као и коришћење савремене грађевинске механизације. Сва та механизација издувним гасовима загађује ваздух, ствара буку, а могуће је загађење површинских и подземних вода. Зависно од ангажованости радника и механизације при извођењу радова на изградњи објеката, саобраћајних површина и објеката инфраструктуре зависиће и емисија загађујућих материја. Количина емитованог загађења је локалног карактера, просторно и временски ограничена. Емитовање буке при раду грађевинских машина и камиона је присутно, и у оваквим ситуацијама емитована бука достиже ниво од 85 dB(A) до 90 dB(A). Разни грађевински и други отпад настаје из већине објеката градилишта. Сав тај отпад, укључујући и амбалажу, је по правилу инертан, треба га сакупити на посебно уређен плато и предавати оператеру који има дозволу за управљање овом врстом отпада уз попуњавање Документа о кретању отпада. Са опасним отпадом из радионица, магацина и са градилишта, мора се поступати у складу са законском регулативом и мерама за привремено правилно складиштење опасног отпада на локацији до предаје оператеру који има дозволу за управљање овим врстама опасног отпада. Сав опасан отпад подлеже поступку карактеризације, након које исти треба да преузме овлашћено предузеће које се бави третманом или извозом овог отпада уз попуњавање Документа о кретању опасног отпада. У складу са наведеним неопходно је правилно и добро организовати градилиште и извођење радова, а простор и објекте по завршетку радова правилно и у складу са законском регулативом санирати. Траса гасовода може да доведе до нестанка шумских заједница и њиховог неповратног губитка, промена микроеколошких услова, сукцесије биљних и животињских заједница и услова биотопа. Обзиром да траса гасовода доприноси угрожавању станишта, флоре, фауне и биодиверзитета на следеће начине: фрагментацијом и уништавањем станишта, интродукцијом инвазивних врста, остацима уља, горива, мазива. Гасовод има делимичан негативан утицај услед заузимања дела пољопривредног земљишта изградњом објеката гасовода и изузимањем дела пољопривредног земљишта из производње. Изградњом гасовода, односно евентуалном деградацијом земљишта, приликом извођења земљаних и других радова може доћи до девастирања културних слојева или архитектонских остатака објеката и покретних добара из различитих епоха и историјских периода.

Приликом експлоатације гасовода нема загађења ваздуха. У току експлоатације се ангажује јако мали број грађевинских машина и у кратком временском периоду. Нема емисије загађујућих материјала, опасних, отровних или непријатних мириса. Из тих разлога се може сматрати да гасовод у току несметане експлоатације не врши никакво загађење ваздуха. До загађења ваздуха може доћи једино услед квара на гасоводној мрежи и испуштања гаса у атмосферу. Карактеристике планираног технолошког система у погледу обима грађевинских захвата немају негативних последица у погледу промене динамике и режима подземних вода. Утицај на земљиште може настати у случају удесних ситуација. Изградњом планираног гасовода створиће се услови за гасификацију планског подручја. Коришћење природног гаса као енергента у индустрији и у широкој потрошњи има за циљ и да се смањи потрошња електричне енергије и на тај начин ослободe одређени инсталисани капацитети у електропостројењима за потребе нових потрошача.

3.1. Процена утицаја варијантних решења

Варијантна решења плана представљају различите рационалне начине средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности. Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се ефикасно утврдити поређењем са различитим варијантним решењима плана. Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину не прописује шта су то варијантна решења плана која подлежу стратешкој процени утицаја, али у пракси се могу разматрати најмање две варијанте:

- варијанта примене плана,
- варијанта да се план не имплементира.

Међутим, с обзиром да у варијанти у којој се Просторни план не би радио и имплементирао не би било промена у простору значајних за евалуацију, није сврсисходно анализирати наведене две варијанте. Појединачна секторска варијантна планска решења од значаја за животну средину нису разматрана у Просторном плану.

3.2. Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења

У наставку СПУ извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус за позитивне промене. Овај систем вредновања примењује се како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	- 3	Преоптерећује капацитет простора
Већи	- 2	У већој мери нарушава животну средину
Мањи	- 1	У мањој мери нарушава животну средину
Нема утицаја	0	Нема утицаја на животну средину
Позитиван	+1	Мање позитивне промене у животној средини
Повољан	+2	Повољне промене квалитета животне средине
Врло повољан	+3	Промене битно побољшавају квалитет живота

Табела 3.1 Критеријуми за оцењивање величине утицаја

У табели 3.2. приказани су критеријуми за вредновање просторних размера утицаја.

Значај утицаја	Ознака	Опис
Регионални	Р	Могућ утицај на регионалном нивоу
Општински	О	Могућ утицај на подручју општине
Локални	Л	Могућ утицај локалног карактера

Табела 3.2. Критеријуми за вредновање просторних размера утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	Утицај изванредан
више од 50%	В	Утицај вероватан
мање од 50%	М	Утицај могућ
мање од 1%	Н	Утицај није вероватан

Табела 3.3. Скала за процену вероватноће утицаја

Додатни критеријуми могу се извести према времену трајања утицаја, односно последица. У том смислу се могу дефинисати привремени-повремени (П) и дуготрајни (Д) ефекти. На основу свих наведених критеријума врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене.

Усваја се: Утицаји од стратешког значаја за Просторни план су они који имају јак или већи (позитиван или негативан) ефекат на целом подручју плана или на вишем нивоу планирања, према критеријумима у табели 3.4.

Размере	Величина		Ознака значајних утицаја
Регионални ниво: Р	Јак позитиван утицај	+3	Р+
	Већи позитиван утицај	+2	Р*
	Јак негативан утицај	-3	Р-
	Већи негативан утицај	-2	Р*
Општински ниво: О	Јак позитиван утицај	+3	О+
	Већи позитиван утицај	+2	О*
	Јак негативан утицај	-3	О-
	Већи негативан утицај	-2	О*

Табела 3.4. Критеријуми за евалуацију стратешки значајних утицаја

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ
Изградња линијског дела гасоводног система
Изградња објекта који су саставни делови гасовода
Формирање појасева и зона заштите гасовода и режими коришћења и уређења
Заштита животне средине
Заштита и коришћење природних ресурса
Заштита природних добара
Заштита непокретних културних добара
Мере заштите вода
Мере заштите од удеса

Табела 3.5. Планска решења у Предлогу плана обухваћена проценом утицаја

Планска решења	Циљеви Стратешке процене								
	Смањење степена незапослености	Унапређење економског развоја	Унаређење квалитета живота и здравља становништва	Очување квалитета ваздуха	Очување квалитета земљишта	Смањити загађење површинских и подземних вода	Очување биодиверзитета, станишта, и предела	Очување обрадивог пољопривредног земљишта	Повећање инвестиције за систем заштите животне средине
Изградња линијског дела гасоводног система		Р*	Р*	О*	Р*			Р*	Р+
Изградња објекта који су саставни делови гасовода			Р*	О*					
Формирање појасева и зона заштите гасовода и режими коришћења и уређења			Р+			Р*			
Заштита животне средине			Р*	Р*	Р*	Р*			Р*
Заштита и коришћење природних ресурса					Р*	О*	Р*		
Заштита природних добара						О*	Р*		
Заштита непокретних културних добара									
Мере заштите вода			Р+		О+	Р+	Р*	О*	
Мере заштите од удеса						О*			

Табела 3.6. Матрица за идентификацију стратешки значајних утицаја на животну средину

На основу евалуације значаја утицаја приказаних у табели 3.6, закључује се да имплементација Просторног плана не производи стратешки значајне негативне импликације на планском подручју. Негативни утицаји који су идентификовани немају стратешки значајан утицај а последица су извођења радова на реализацији инфраструктурног пројекта који је предмет Просторног плана. Ови утицаји су ограниченог карактера и по интензитету и по просторној размери. Са друге стране, идентификован је читав низ позитивних значајних утицаја плана од којих су најзначајнији:

- **квалитет ваздуха и клима:** смањење загађености ваздуха и смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште услед гасификације планског подручја, односно преласка са конвенционалних начина коришћења енергије на гасификацију;
- **запосленост:** повећање запослености кроз анагжовање на реализацији пројекта и његовом одржавању;
- **здравље становништва:** смањење изложености становништва загађујућим материјама из ваздуха које настају као последица конвенционалног коришћења енергије и постојања великог броја индивидуалних ложишта.

3.3. Кумулативни и синергетски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени (члан 15.) стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката. Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности у подручју плана.

Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат. Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

У Стратешкој процени нису идентификовани кумулативни нити синергетски ефекти од значаја, који могу настати у интеракцији постојећих и планираних активности на планском подручју.

3.4 Опис мера за предупређење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину

Приликом имплементације Просторног плана, потребна је примена следећих смерница за заштиту животне средине:

- спроводити све мере заштите животне средине дефинисане у Просторном плану и Стратешкој процени утицаја на животну средину посебно у делу који се односи на ограничење намене простора у утицајног зони гасовода;
- доследно спроводити пропозиције релевантне легислативе за овакву врсту пројеката какав је гасовод;
- приликом припреме техничке документације приступити изради Студије о процени утицаја у складу са пропозицијама Закона о процени утицаја на животну средину и смерницама датим у поглављу 4. Ове Стратешке процене утицаја на животну средину.

Просторним планом успоставља се енергетски коридор разводног гасовода 09-04/2 у укупној ширини од 400 m, по 200 m са обе стране осе коридора гасовода. У оквиру овог енергетског коридора утврђују се следећи појасеви/зоне заштите разводног гасовода:

- појас непосредне заштите који обухвата експлоатациони појас дуж гасовода максималног радног притиска 50 bar са пречником изнад DN 150 до DN 500 укупне ширине 12 m (по 6 m са обе стране осе гасовода), са пречником до DN 150 укупне ширине 10 (по 5 m са обе стране осе гасовода) и заштитни појас за електроенергетске

каблове и анодно лежиште у ширини од 1 m са обе стране инсталације. У изузетним случајевима, посебно због пројектних, грађевинско-техничких или радних разлога, могу се утврдити мањи или већи експлоатациони појасеви. Зоне опасности од експлозије (минималне ширине 3 m) око објеката који представљају саставни део разводног гасовода успостављају се у оквиру грађевинског дела планираних локација.;

- појас уже заштите укупне ширине 60 m (по 30 m са обе стране осе цевовода), који обухвата и појас непосредне заштите, и појас одговарајуће ширине око објеката који представљају саставни део гасовода. Овај појас формираће се након изградње гасовода, а у обухвату појаса детаљне регулације овог просторног плана; и
- појас шире заштите укупне ширине 400 m (по 200 m са обе стране осе цевовода), који обухвата и претходно наведене појасе. Овај појас формираће се након изградње гасовода, у обухвату Просторног плана.

За потребе изградње гасовода може се успоставити радни појас у укупној ширини до 16 m (10 m + 6 m у односу на осу гасовода).

Режими коришћења и уређења простора у обухвату појаса/зона заштите разводног гасовода су:

- у појасу непосредне заштите, односно експлоатационом појасу гасовода могу се градити само објекти који су у функцији гасовода. У појасу непосредне заштите не смеју се изводити радови и друге активности (постављање трансформаторских станица, пумпних станица, подземних и надземних резервоара, сталних камп места, возила за камповање, контејнера, складиштења силиране хране и тешко-транспортујући материјала, као и постављање ограда са темељом и др.) изузев пољопривредних радова дубине до 0,5 m без писаног одобрења оператора транспортног система. Забрањено је садити дрвеће и друго растине чији корени досежу дубину већу од 1 m, односно, за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 m. Изградња путне и друге надземне и подземне инфраструктуре је могућа првенствено у смислу укрштања и изузетно код паралелног вођења са разводним гасоводом на крајим деоницама. У овим случајевима неопходна је процена могуће угрожености разводног гасовода у току извођења грађевинских радова и каснијег утицаја на пројектом дефинисане експлоатационе параметре;
- у појасу уже заштите забрањена је изградња стамбених, туристичких, објеката јавних служби и других објеката намењених трајном или привременом боравку људи. Постојећа путна и друга инфраструктура се задржава као стечено стање уз могућност усаглашавања/измештања током изградње разводног гасовода или обезбеђења сигурносних мера, што се решава кроз пројектну документацију гасовода и уз сарадњу са власником/управљачем предметне инфраструктуре. Изградња нове путне и друге инфраструктуре је могућа, уз обавезујући услов обезбеђења сарадње са оператером гасовода; и
- у појасу шире заштите дозвољена је реконструкција, адаптација и санација постојећих објеката, као и изградња путне и друге инфраструктуре. У овој зони није могуће планом вршити промену класе локације, која се за потребе израде Просторног плана дефинише као постојеће стање. Изградња надземних и подземних објеката, инфраструктурних и комуналних система је могућа, уз обавезну процену могуће угрожености. У свему осталом спроводе се урбанистички планови и просторни планови јединица локалне самоуправе.

На простору изван планом одређене грађевинске површине планираних грађевинских парцела објеката који представљају саставни део разводног гасовода и приступних путева може се уз сагласност управљача разводног гасовода успоставити службеност пролаза за потребе постављања других инсталација (нпр. дистрибутивни водови и прикључци на електроенергетски и телекомуникациони систем или осталу комуналну инфраструктуру).

Заштита и унапређење квалитета животне средине оствариваће се спровођењем следећих мера:

- мере предвиђене законским и подзаконским актима: примена норматива и стандарда код избора и набавке уређаја и опреме за предложени производни процес, као и примена свих мера у току изградње и експлоатације, које су дефинисане у општим техничким условима градње. Мере обухватају и услове које утврђују надлежни државни органи и организације код издавања одобрења и сагласности за изградњу објекта, извођење радова и употребу објекта, односно отпочињање процеса експлоатације објекта;
- мере заштите ваздуха: а) током изградње објекта због емисије издувних гасова из механизације која учествује у изградњи (периодични утицај мањег обима), б) за време експлоатације објекта дефинисање контролног мерења емисије једном годишње као и одвођење димних гасова са критичних места на безбедну висину, како не би дошло до ширења и преноса загађујућих материја на велике удаљености; сагоревање гаса треба да буде потпуно како би било безбедно и по запослене и животну средину са емисијом штетних гасова NO_2 и CO_2 испод дозвољеног нивоа; у случају акцидента – пожара, или експлозије долази до загађења ваздуха, које се у том случају не може спречити нити смањити. С тога су неопходне превентивне мере, како би се смањила вероватноћа акцидентних ситуација. Након затварања објекта објекат нема никакав утицај на квалитет ваздуха;
- мере заштите воде: а) током изградње објекта потребно је водити рачуна о очувању плавних шума и плавне зоне око река Колубаре, Јадра, Тамнаве, Уба, Марице, Кладнице и њихових притока током изградње и експлоатације гасовода, као и о максимално могућем очувању влажних подручја око река; спречити уношење у воде опасних и отпадних штетних материја одговарајућим мерама за отицање воде-каналисањем, дренажањем или одвођењем црпним пумпама. Могуће негативне последице при изградњи објекта (проливање горива и других хемијских супстанци у воде; растурање амбалаже и сл.) спречити евакуацијом отпада са места настанка, као и санацијом загађене површине; отпадне воде спроводити у постојећу канализациону мрежу, а ако је то неизводљиво поставити мобилне санитарне системе; приликом испуштања отпадних вода (уколико је то потребно) мора се водити рачуна да се не прекораче максималне количине опасних материја у складу са законском регулативом;
- мере заштите земљишта: а) током изградње објекта треба дефинисати зоне утицаја и количине загађивача који могу доспети у земљиште и воду током изградње и експлоатације, и на основу тога утврдити мере и препоруке за коришћење земљишта; приликом ископа тла за трасу планираног гасовода, потребно је грађевинске радове изводити када је тло довољно суво, како не би дошло до збијања и нарушавања структуре тла; уколико током извођења радова на припреми локације дође до хаваријског изливања горива, уља и других опасних и штетних материја и супстанци, неопходно је загађено земљиште евакуисати, на место и под условима надлежне комуналне службе и одмах извршити санацију терена; за извођење радова максимално користити постојеће путеве, стазе и већ коришћена подручја како се не би нарушавале природне површине; све завршне земљане радове треба ускладити са постојећим контурама (геопластиком) терена; б) за време експлоатације објекта у појасу непосредне заштите гасовода – на пољопривредним површинама препоручује се гајење култура са кратким кореном, који не нарушава структуру земљишта око цеви; док се високо растиње (због последица које може изазвати корење) мора посећи, а сви остаци извадити из земље (пањеви и остаци корења), уклонити из овог појаса и одложити на за то предвиђено место; неопходно је предвидети редовну контролу ерозионих процеса и правовремено реаговати у смислу хитних интервенција на санирању проблема;
- мере заштите од буке и вибрација: а) током изградње објекта предвидети мере заштите за умањење ефекта буке током изградње на деоницама планираног гасовода у близини насеља (дозвољени ниво буке дању износи 65 dB, а ноћу 55 dB), као што су подизање заштитних конструкција различитих апсорпционих својстава (који умањују буку и за

- 1/3, у зависности од удаљености), као и адекватном организацијом дневно-ноћних активности на градилишту; извођење радова није дозвољено у ноћним сатима у зони руралних и урбаних насеља и у близини фрагилних екосистема (плавне шуме, мочваре, мртваје итд.);б) за време експлоатације објекта вибрације треба да се сведу на меру која не угрожава боравак и рад запослених, применом техничко–технолошких решења; и
- организационе мере заштите и мониторинга животне средине: За обезбеђивање еколошке безбедности у свим етапама реализације пројекта неопходно је да се врши еколошки мониторинг. Еколошким мониторингом контролисаће се утицај објекта гасовода на различите компоненте природне средине. Еколошки мониторинг вршиће се у периоду изградње (грађевински мониторинг) и у периоду експлоатације разводног гасовода.

4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Према члану 16. Закона о стратешкој процени, Извештај о стратешкој процени садржи разрађене смернице за процене утицаја на нижим хијерархијским нивоима које обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, одређују аспекти заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа.

Према пропозицијама и одредбама Закона о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04 и 36/09.), предвиђа се израда Студије о процени утицаја на нивоу пројектно-техничке документације.

Према Уредби о утврђивању Листе пројекта за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 114/08), предметни гасовод се према његовој дужини налази на листи I за које је обавезна израда Студије о процени утицаја, док се у односу на пречник цеви и подручју кроз које пролази, налази на листи II за које се може тражити израда Студије о процени утицаја на нивоу техничке документације.

С обзиром на наведене чињенице, тим који је учествовао у изради ове Стратешке процене износи став да је потребна израда Студије о процени утицаја за предметни гасовод. У складу са тим, носилац пројекта је, у складу са чланом 8. Закона о процени утицаја, у обавези да се обрати надлежном органу за послове заштите животне средине са захтевом о одређивању потребе израде, односно обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину, у складу са Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", 135/04, 36/09 72/09 – 43/11-Уставни суд и 14/2016, 76/2018, 95/2018 - др. закон и 95/2018 - др. закон), Законом о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09), Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 69/2005), и Уредбом о утврђивању Листе пројекта за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 114/08).

Приликом израде Студије о процени утицаја на животну средину, посебно је потребно на микролокацијском нивоу идентификовати постојеће ("нулто") стање животне средине. Поред тога, а с обзиром на састав и карактеристике природног гаса (Табела 4.1), урадити процену ризика од удеса у случају акцидентних ситуација (посебно на деловима трасе где постоји изложеност становништва и објеката могућим ризицима), дефинисати техничко технолошке и организационе мере заштите животне средине за фазу изградње и за фазу експлоатације пројекта.

Хемијски састав (запремински проценти)	$\text{CH}_4 = 97,00 \%$ $\text{C}_2\text{H}_6 = 1,00 \%$ $\text{C}_3\text{H}_8 = 0,40 \%$ $\text{C}_m\text{H}_n = 0,20\%$ $\text{N}_2 = 0,88 \%$ $\text{CO}_2 = 0,52 \%$
	$\Sigma = 100,00 \%$
Доња топлотна моћ на нормалним условима	$H_d = 34150 \text{ kJ/m}^3$
Густина гаса на нормалним условима	$P_n = 0,705 \text{ kg/m}^3$
Релативна густина	0,55
Просечна вредност граница експлозивности (ДГЕ и ГГЕ) у ваздуху (запремински %)	4,2 – 17,5 %
Максимална брзина паљења	0,35 m/s
Температура паљења у ваздуху	$T = 924 \text{ K}$
Температура сагоревања код фактора вишка ваздуха $\lambda = 1$	$T = 2273 \text{ K}$
Фактор вишка ваздуха за пуно сагоревање	1,2

Табела 4.1. Састав и карактеристике природног гаса

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА

Основни циљ мониторинг система је да се обезбеди, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање основних чинилаца животне средине и утврђивање потреба за предузимањем додатних мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења. Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се мере заштите животне средине које су предложене у Просторном плану и Стратешкој процени могле успешно контролисати и пратити приликом имплементације Просторног плана. Основни циљ мониторинг система је да се обезбеди, поред осталог, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање основних чинилаца животне средине и утврђивање потреба за предузимањем додатних мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења.

Имајући у виду природу планираних садржаја и активности на простору који је у обухвату Плана, национални Програм мониторинга ће укључити праћење параметара/индикатора стања за следеће елементе животне средине:

Мониторинг квалитета земљишта и ваздуха - Ради утврђивања садржаја опасних и штетних материја у земљишту и ваздуху, на локацији у непосредној близини гасовода, као и у зонама заштите гасовода, врши се мониторинг земљишта и ваздуха, у складу са Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма. Мониторинг треба континуирано наставити.

Мониторинг биодиверзитета - Основни циљ је успостављање система праћења стања биодиверзитета, односно природних станишта и популација дивљих врста флоре, и фауне, преваходно осетљивих станишта и ретких, угрожених врста, али и праћење стања и промена предела и објеката геонаслеђа. Сва наведена надгледања су у директној надлежности Завода за заштиту природе Србије, а на основу средњерочних и годишњих програма заштите природних добара. Минимумом генералног мониторинга сматра се надгледање природних вредности једном годишње, а појединачне активности на мониторингу се организују према потреби, у случају непредвиђених промена које могу имати значајније негативне ефекте. Мониторинг се спроводи у складу са пропозицијама Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 36/09, 88/10, 91/10-исправка и 14/16, 95/18- др. закон и 71/21) и подзаконским актима којима је обезбеђено његово спровођење.

Поред наведеног, потребно је *праћење унутрашње и спољашње корозије* гасовода и инсталација како би се пратио њихов заштитни потенцијал. Начин, место и време мониторинга треба дефинисати у оквиру Студије о процени утицаја на животну средину. Студијом је такође потребно дефинисати мониторинг који се односи на: *праћење појаве метана* и мерење његове концентрације; *праћење промена у околној вегетацији*; дефинисање *параметара који одређују ефекте пројекта*, као и место, начин и учесталост утврђених параметара, у складу са важећим прописима.

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке о животној средини, у складу са Законом.

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

6.1. Методологија за израду стратешке процене

Намена СПУ је да олакша благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на нивоу стратешког доношења одлука о плановима и програмима уважавајући принципе одрживог развоја. СПУ је добила на значају доношењем ЕУ Директиве 2001/42/ЕЦ о процени еколошких ефеката планова и програма (са применом од 2004. године), а код нас доношењем Закона о стратешкој процени (са применом од 2005. године).

У досадашњој пракси стратешке процене планова присутна су два приступа:

(1) технички: који представља проширење методологије процене утицаја пројеката на планове и програме где није проблем применити принципе за ЕИА јер се ради од плановима малог просторног обухвата где не постоји сложена интеракција између планских решења и концепција, и

(2) планерски : који захтева битно другачију методологију из следећих разлога:

- планови су знатно сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животnoj средини и о процесима и пројектима који ће се реализовати у планском подручју, због чега је тешко сагледати утицаје који ће настати разрадом планског документа на нижим хијерархијским нивоима планирања,
- планови се заснивају на концепту одрживог развоја и у већој мери поред еколошких, обухватају друштвена/социјална и економска питања,
- због комплексности структура и процеса, као и кумулативних и синергетских ефеката у планском подручју нису примењиве софистициране симулационе математичке методе,
- при доношењу одлука већи је утицај заинтересованих страна и нарочито јавности, због чега примењене методе и резултати процене морају бити разумљиви учесницима процеса процене и јасно и једноставно приказани.

Због наведених разлога у пракси стратешке процене користе се најчешће експертске методе као што су: контролне листе и упитници, матрице, мултикритеријална анализа, просторна анализа, *SWOT* анализа, Делфи метода, оцењивање еколошког капацитета, анализа ланца узрочно-последичних веза, процена повредивости, процена ризика, итд. Као резултанта примене било које методе појављују се графикони и/или матрице којима се испитују промене које би изазвала имплементација плана и изабраних варијанти. Графикони и/или матрице се формирају успостављањем односа између циљева плана, планских решења и циљева стратешке процене којима су одређени припадајући/одговарајући индикатори.

Специфичности конкретних услова који се односе на предметно истраживање огледају се у чињеницама да се оно ради као СПУ са циљем да се истраже циљеви плана и дефинишу карактеристике могућих негативних утицаја и дефинишу планске мере за свођење негативних утицаја у границе прихватљивости. Садржај стратешке процене утицаја на животну средину, а донекле и основни методолошки приступ дефинисани су Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину и Законом о заштити животне средине. За израду предметне СПУ примењена је методологија процене која је у Републици Србији развијана и допуњавана у последњих 15 година и која је у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској унији^{1, 2}. Примењена је методологија за евалуацију и метод развијен у оквиру научног пројекта који је у периоду од 2005. до 2007. године финансирало Министарство за науку и заштиту животне средине Републике Србије, под називом "Методе за

¹ A Source Book on SEA of Transport Infrastructure Plans and Programs, EC DG TREN, Brussels, October 2005

² A Practical Guide to the SEA Directive, Office of the Deputy Prime Minister, London, UK, September 2005

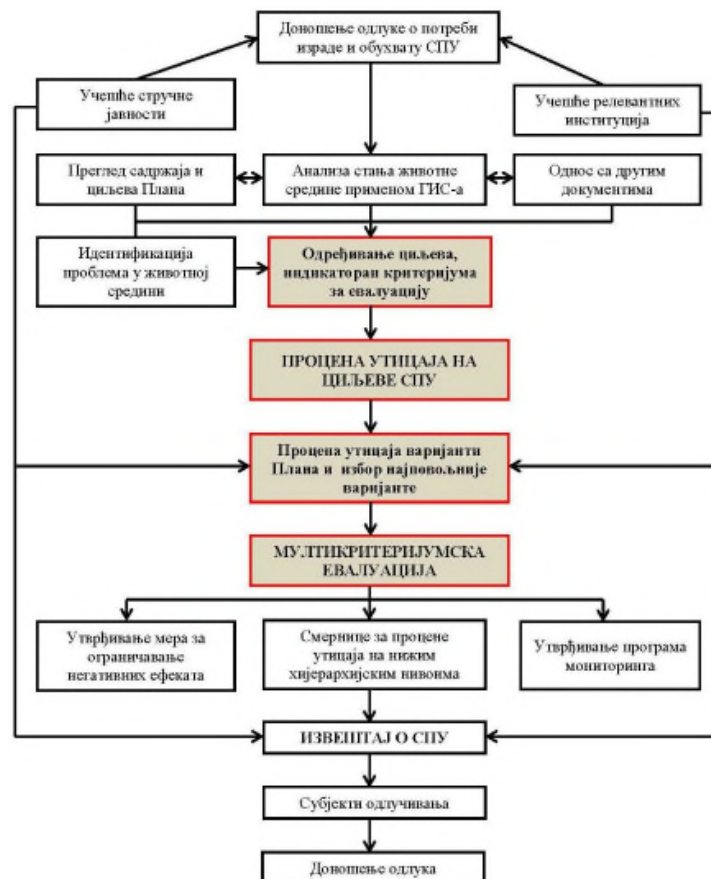
стратешку процену животне средине у планирању просторног развоја лигнитских басена" (пројекат је радио Институт за архитектуру и урбанизам Србије из Београда). Као основа за развој овог модела послужиле су методе које су потврдиле своју вредност у земљама Европске уније. Примењена методологија заснована је на мултикритеријумском експертском квалитативном вредновању еколошких, социјалних и економских аспеката развоја у подручју плана, непосредном и ширем окружењу, као основе за валоризацију простора за даљи одрживи развој.

У смислу општих методолошких начела, СПУ је урађена тако што су претходно дефинисани: полазни програмски елементи (садржај и циљеви плана), полазне основе, постојеће стање животне средине. Битан део истраживања је посвећен:

- процени постојећег стања, на основу кога се могу дати еколошке смернице за планирање,
- квалитативном одређивању могућих утицаја планираних активности на основне чиниоце животне средине који су послужили и као основни индикатори у овом истраживању,
- анализи планских решења на основу којих се дефинишу еколошке смерница за спровођење плана и имплементацију, тј. за утврђивање еколошке валоризације простора за даљи развој.

Примењен приступ потврдио је своју вредност у изради преко четрдесет СПУ у земљи и иностранству за различите хијерархијске нивое планирања, а неки од резултата приказани су у врхунским међународним научним часописима (Waste Management, Реневабле Енергу Јоурнал, Енвиронментал Енџинееринг анд Манаџмент Јоурнал и др.).

Слика 6. 1 Процедурални оквир и методологија израде СПУ

Напомена: "МЕТОДОЛОГИЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЕНУ УТИЦАЈА ПЛАНОВА, ПРОГРАМА И СТРАТЕГИЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ – МЕТОД ВИШЕКРИТЕРИЈУМСКЕ ЕВАЛУАЦИЈЕ" која је примењена у овом извештају регистрована је код Завода за интелектуалну својину у Београду као ауторско дело број А-336. Свако неовлашћено коришћење наведене методологије или појединих њених делова представља кршење закона о ауторским и сродним правима.

6.2. Тешкоће при изради Стратешке процене

Значајан проблем представљала је чињеница да у нашим условима не постоји комплетан и детаљан информациони систем о животној средини, али ни о простору уопште.

У том контексту, на нивоу стратешког планирања није могуће добити податке о квалитету животне средине за велики просторни обухват што је случај у изради Стратешке процене за овај Просторни план.

Из тог разлога, за израду предметне Стратешке процене утицаја на животну средину, коришћени су расположиви подаци о стању животне средине, услови надлежних институција и подаци који су у том контексту презентовани у оквиру Просторног плана.

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Због могућих негативних и позитивних утицаја предложеног Просторног плана на животну средину, здравље људи, социјални и економски статус локалних заједница нарочито је важно адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине на вишем нивоу од досадашње праксе формалног организовања јавне расправе о предлогу Просторног плана.

Члан 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење у року од 30 дана.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему плана обезбеђује учешће јавности у разматрању извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана.

Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања просторног плана.

Орган надлежан за припрему плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о Стратешкој процени утицаја, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе о плану. Извештај о стратешкој процени утицаја доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из прилога II Закона. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о стратешкој процени утицаја у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање.

После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана доставља предлог просторног плана заједно са Извештајем о стратешкој процени утицаја надлежном органу на одлучивање.

8. ПРИКАЗ ЗАКЉУЧАКА ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ

Стратешка процена утицаја на животну средину је процес који треба да интегрише циљеве и принципе одрживог развоја у плановима, уважавајући при томе потребу да се избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину и на здравље и добробит становништва.

Значај стратешке процене утицаја на животну средину, поред осталог, огледа се у томе што:

- се заснива на начелима одрживог развоја, предострожности, интегралности и учешћа јавности,
- обрађује питања и утицаје ширег значаја, који се не могу поделити на пројекте,
- утврђује одговарајући контекст за процену утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују детаљније истраживање.

Стратешком проценом утицаја за Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора разводног гасовода РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница са елементима детаљне регулације, анализиран је значај и карактеристике Просторног плана, карактеристике утицаја планираних садржаја и друга питања и проблеми заштите животне средине у складу са критеријумима за одређивање могућих значајних утицаја Просторног плана на животну средину, а узимајући у обзир планиране намене. У том процесу доминантно је примењен планерски приступ који сагледава трендове, а не бави се појединачним пројектима и објектима што је карактеристично за техничко-технолошки приступ, односно израду студија о процени утицаја за појединачне пројекте.

Концепцијски је примењен интегрални приступ који се базирао на интеграцији циљева Стратешке процене у планска решења у самом планском процесу који је, иначе, подразумевао паралелну израду оба планска документа. Управо је у том делу и остварен најзначајнији допринос Стратешке процене, а то је да Просторни план садржи све елементе одрживости са фокусом на аспект заштите животне средине.

Примењени методолошки приступ базиран је на дефинисању циљева и индикатора одрживог развоја и вешекритеријумској квалитативној евалуацији планских решења у односу на дефинисане циљеве Стратешке процене. У том контексту посебно је значајно нагласити да је Стратешка процена најзначајнији инструмент у реализацији начела и циљева одрживог развоја у процесу планирања. То значи да се Стратешка процена није бавила искључиво заштитом животне средине, већ и социо-економским аспектом развоја, па су и сами циљеви Стратешке процене дефинисани у том контексту.

Резултати евалуације указали су на следеће:

- када је реч о могућим негативним ефектима Просторног плана, погоршања стања су процењена као мала и у просторном смислу и по интензитету, с обзиром да је Просторним планом предвиђено подземно постављање гасовода. Идентификовани негативни утицаји су неминовна последица реализације овако значајног инфраструктурног пројекта, а најизраженије су импликације које се могу очекивати у фази изградње гасовода.
- побољшања која се могу очекивати реализацијом планских поставки имају позитиван ефекат у ширем контексту јер ће омогућити гасификацију на планском подручју и тиме допринети смањењу емисије загађујућих материја у ваздух преласком са конвенционалних метода коришћења енергије, на коришћење гаса. У том контексту, позитиван утицај реализације Просторног плана је вишедимензионалан, јер поред еколошких, има и социјалну димензију.

Да би позитивни плански утицаји остали у процењеним оквирима који неће оптеретити капацитет простора, а могући негативни ефекти планских решења минимизирали и/или предупредили, дефинисане су планске смернице и мере заштите које је потребно спроводити у процесу имплементације Просторног плана. Као инструмент за праћење реализације планираних активности и стања животне средине дефинисан је систем праћења стања (мониторинг) за појединачне чиниоце животне средине.

Важан инструмент за заштиту животне средине представља Студија о процени утицаја предметног пројекта на животну средину чија израда је предвиђена у поглављу 4. Стратешке процене утицаја што ствара предуслов за ефикасну заштиту животне средине приликом пројектовања и реализације пројекта гасовода.